

Revista d'ensenyament de les Illes

PISSARRA

NÚM. 98 GENER / FEBRER 2000

99

J. Ferrández

- II Jornades d'Escoles Petites
- Necessitats formatives del professorat

PERSEGUIM UN ÚNIC DIAGNÒSTIC: LA SEVA QUALITAT DE VIDA.

Per això **IMECO-CAJASALUD** ofereix, en exclusiva als mutualistes de MUFACE, ISFAS i MUGEJU, la **pòlissa sanitària amb les millors prestacions complementàries: CAJASALUD Assistència**. Des de cirurgia de la miopia mitjançant làser excimer, amb franquícia reduïda, fins a deu programes de medicina preventiva (preparació per al part, planificació familiar...), entre altres prestacions.

A més, inclou un suplement odontològic complet, amb franquícies reduïdes per a adults i sense franquícia per a menors de 15 anys, llevat d'ortodòncia.

A **IMECO-CAJASALUD** més de 22.000 facultatius de 350 centres mèdics i hospitals privats de tot Espanya persegueixen un únic objectiu: millorar la seva qualitat de vida.

No s'ho pensi més. Canviï's ara a IMECO-CAJASALUD.

IMECO CAJA SALUD

Corporació **CAJA MADRID**

Sense límits per a la seva salut.

PISSARRA

Revista periòdica
d'informació de
l'ensenyament
de les Illes Balears.

EDITA: **STEI**

Sindicat de Treballadors de
l'Ensenyament de les Illes.
Carrer Jaume Ferran, 56
07004 Palma
Tf. 971 901600
Fax. 971 903535
E-Mail: stei@ctv.es

CONSELL DE DIRECCIÓ I REDACCIÓ:

Biel Caldentey
Vicenç Garcia
Onofre Martí
Pere Polo
Neus Santaner
Sebastià Serra
Joana Torres

COORDINACIÓ:

Joan M. Mas
Vicenç Garcia

HAN COL·LABORAT:

A. Camino, J. Feu, A. Garcia,
V. Garcia, M. Mayans,
R. Mondejar, M. F. Oliver,
C. Orell, J. Perelló, N. Santaner,
J. Soler, J. Torres, J. Valls,

PORTADA:

Josep M. Lendínez

MAQUETACIÓ I COMPOSICIÓ:

Amat Gallego

IMPRESSIÓ:

Escola de Formació en
Mitjans Didàctics.

PUBLICITAT:

Jaume Ferran, 56 Palma.
Tf: 971 901600

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió dels
seus autors.

Dip. Legal: PM 533/79
ISSN: 1133-052X

Índex

5 Editorial

Escoles Petites

- 6 Isidoro Torres, mestre i alcalde de Formentera.
- 8 L'escola rural a Catalunya.
- 12 En veu alta:
Què fem al CEI Sant Climent.
La meva experiència a l'escola de la Mola.
L'escola d'Estellencs: perspectives de futur.
- 15 Conclusions de les Segones Jornades d'Escoles
Petites.
- 16 Ser mestre a l'escola petita.
- 22 Gestió de les ZER.
- 26 Col·legis Rurals Agrupats (CRAs).
- 28 Eivissa: la nostra realitat.
- 30 En un somni a Formentera.

Entrevista

- 24 Ramon Bassa
- 32 Necessitats Formatives del professorat d'educació
primària de les illes Balears (II).
- 42 Congrés de la Formació Professional.
- 44 La història d'un local... la història de l'STEI.
- 46 Presentació del llibre: "*El silenci va perdre la seva
trajectòria*".
- 48 **Llibres i material didàctic**

Gener 2000

PSICOLOGIA EDUCATIVA

LUJANA, CL.

Control de esfínteres: una propuesta pedagógica para la escuela infantil y el hogar. 1999, 139 p. 1.975 pts.

ORTIGOSA, J.M.

El niño celoso. 1999, 172 p. 1.600 pts.

PSICOLOGIA EVOLUTIVA I DE L'EDUCACIÓ

LÓPEZ, F.

(i altres)

Desarrollo afectivo y social. 1999, 430 p. 3.750 pts.

MARTÍN, C.

(Coord.)

Psicología del desarrollo y de la educación en edad escolar. 1999, 568 p. 3.800 pts

GRUPS

ALBERICIO, J.J.

Las agrupaciones flexibles. 1997, 155 p. 1.915 pts.

APRENTATGE

ALONSO, J.

Motivar para el aprendizaje. Teoría y estrategias. 1997, 167 p. 1.915 pts.

MONEREO, C.

CASTELLÓ, M.

Las estrategias de aprendizaje. Cómo incorporarlas a la práctica educativa. 1997, 196 p. 1.915 pts.

NOVEL·LANS

DUART, J.M.

SANGRÀ, A.

(Eds.)

Aprentatge i virtualitat. Disseny pedagògic de materials didàctics per al www. 1999, 264 p. 2.900 pts.

ORIENTACIÓ ESCOLAR

GALLEGO, S.

Cómo planificar el desarrollo profesional. Actividades y estrategias de autororientación. 1999, 106 p. 1.500 pts.

ADICCIONS

CIRILLO, S.

BERRINI, R.

CABIASO, G.

MAZZA, R.

La familia del toxicodependiente. 1999, 263 p. 2.900 pts.

MÍNGUEZ, H.A.

Uso de sustancias psicoactivas. Investigación social y prevención comunitaria.

Buenos Aires, 1998, 170 p. 1.750 pts.

ECHEBURÚA, E.

¿Adicciones sin drogas?. Las nuevas adicciones: juego, sexo, comida, compras, trabajo, internet. 1999, 114 p. 750 pts.

EDUCACIÓ ESPECIAL

BENITO, Y.

¿Existen los superdotados?

1999, 156 p. 1.768 pts.

SORIANO, M.

RAMON, J.

GOZÁLEZ, M.

LÓPEZ, D.

La teconología al servicio de los discapacitados. Telecomunicaciones en audición.

(Inclou CD-ROM)

1999, 264 p. 3.895 pts.

BUENO, M.

(i altres)

Niños y niñas con baja visión. Recomendaciones para la familia y la escuela.

1999, 146 p. 1.300 pts.

VILA, A.

Tengo una hija deficiente. Evolución, socialización y tratamiento de una niña diferente.

1999, 155 p. 1.400 pts.

AUTOAJUDA

MORENO, X.

Valórate por la felicidad que alcanzas.

1999, 234 p. 1.700 pts.

ÁLVAREZ, Ch. L.

Límites, fronteras y relaciones.

1999, 293 p. 2.200 pts.

Embat
Llibres

25 anys

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 971 71 33 50 Fax 971 21 36 41
07002 Palma de Mallorca • Email: embat@atlas-iap.es

EDITORIAL

Llegia que un mestre, en el decurs d'unes Jornades d'Escola Rural de Catalunya, celebrades a Prades, visiblement emocionat, va explicar que havia hagut de tancar una escola d'un poblet per falta de criatures. El mestre deia que va ser la pitjor experiència de la seva vida. Va tancar la porta de l'escola i no solament va passar una pàgina del passat, sinó que va tancar també la porta del poble, el futur del poble. I és que un poble sense escola, un poble sense infants està condemnat irremissiblement.

Perquè això no torni a passar, per vindicar que l'escola petita està carregada de vida, vam

celebrar, els passats 22 i 23 d'octubre, les II Jornades d'Escoles Petites. Aquesta vegada a Sant Francesc Xavier de Formentera.

Sota el títol de "L'Escola Petita del demà" vam defensar la per-

vivència d'aquestes escoles d'arreu de la nostra geografia insular.

Aquestes escoles no són, a la millor com de vegades es pensa, restes d'un passat més o menys llunyà. Ans al contrari, formen part del present més immediat, atès que l'escola petita representa un model d'escola activa, arrelada al medi i propeera als nostres fills i filles.

A l'acte d'inauguració hi assistiren el delegat insular d'Eivissa i Formentera, Antoni Marí, el diputat al Parlament de les illes Balears per Formentera, Santiago Ferrer, l'Alcalde de Formentera i senador per Eivissa i Formentera, Isidor Torres, i el secretari general de l'STEI, Pere Polo.

Tots coincidiren, d'una banda, en ressaltar la importància que les jornades es fessin a Formentera, i, de l'altra, en destacar la pervivència d'aquestes escoles i del seu model.

Aquest dos aspectes van ser remarcats també per la Directora general d'Ordenació i Innovació, Catalina Bover, la qual va participar en l'acte de cloenda.

A Formentera, a través de les experiències dels mestres que hi fan feina i amb el suport d'experts de l'escola rural de Catalunya i del País Valencià vam constatar que l'escola petita ofereix una absoluta garantia de qualitat, que sovint és l'ens dinamitzador de la vida social i cultural dels pobles, que és una escola ben preparada pel segle que ve i que, adreçant-me a una carta publicada a la premsa l'any 1979 fruit d'una trobada de mestres, són la saba i símbol d'unes petites comunitats que tenen dret a no morir. □

Isidoro Torres Cardona

“L’Escola Unitària ha estat el tipus d’escola que ha format les formentereres i formenterers fins l’any 1976”

Isidoro Torres Cardona

Mestre i alcalde de l’Ajuntament de Formentera

Al goig amb què vàrem rebre la notícia que les Segones Jornades sobre Escoles Petites es volien celebrar a Formentera, desafiant distàncies i possibles dificultats per mal temps a la mar, volem afegir-hi, ara, l’agraïment a l’oportunitat que ens donau de participar també en la vostra revista.

La vinculació d’aquestes Jornades amb Formentera és doble:

1. Per la dimensió també petita de Formentera.
2. Per qüestions personals.

L’Escola Unitària, *Petita*, en la vostra denominació, mixta a la Savina i Cap de Barbaria i d’al·lotes o d’al·lots a la Mola, Sant Ferran i Sant Francesc, ha estat el tipus d’escola que ha format les formentereres i els formenterers fins l’any 1976. Va ser en aquest any quan entrà en funcionament el primer col·legi públic de vuit unitats a Sant Francesc Xavier. Encara avui continua present aquest tipus d’escola a la localitat de la Mola, una escola petita, que compta amb dues unitats, una d’Educació Infantil i una d’Educació Primària.

En el pla personal, perquè vaig tenir l’oportunitat de participar en les Primeres Jornades d’Escoles Petites, que se celebraren a es Cubells i perquè, com a mestre, sempre recordaré que el meu primer destí va ser l’Escola Unitària de Cap de Barberia.

Per altra banda, el salt qualitatiu i quantitatiu que han experimentat aquestes Segones Jornades confirmen la bondat del projecte de l’STEI i les expectatives de convertir-se en un futur en un punt de referència i de debat per a totes aquelles qüestions que

interessen a les escoles petites de la nostra comunitat: la formació específica que demanen els mestres que hi arriben per primera vegada, la seva situació a les nostres illes, el model d’agrupació i/o coordinació entre elles que ha de funcionar a les Balears, el coneixement de la realitat d’aquestes escoles a altres indrets, etc.

Heu conegut, alguns participants per primera vegada, l’illa de Formentera. Desitjam que us hi hàgiu sentit bé i us hi esperam en properes vegades, ja sigui com a destí professional o bé de descans.

Sempre a la vostra disposició. □

EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Llibres de LLENGUATGE
ANSA PER ANSA
Quaderns 1, 2, 3.
Elisabet Abeyà, Maria Fortuny, Assumpta Mascaró i Andreu Terrades

EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Llibres de MATEMÀTIQUES
(en premsa vol. 3 - 4)
Encarna Fuster, Bartomeu Miralles i Miquel Montserrat

EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Iniciació a la lectura
DE MICA EN MICA
Sèrie de vint llibrets de lectura progressiva.
Text de Ramon Bassa
Dibuixos d'Aina Bonner

ALTRES LLIBRES DE LECTURA:
Col·leccions Això era i no era,
Titelles, Tirurany i Sol Alt

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA
E.S.O.
Llibres de LLENGUATGE
Cada llibre acompanyat de la seva guia del professor.
Ramon Bassa, Miquel Cabot, Ramon Díaz i Joan Lladonet del Seminari de Didàctica del Català I.C.E. de la Universitat de les Illes Balears.

EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Llibres de LLENGUATGE
SÈRIE ALBA. Cada llibre acompanyat de la seva guia del professor.
Ramon Bassa, Miquel Cabot, Ramon Díaz, Joan Lladonet.

EDUCACIÓ PRIMÀRIA
Llibres de coneixement del MEDI (en premsa vol. 3 - 4)
Francisca Grimalt, Pere B. Morey i Maria I. Toledo

Torre de l'Amor, 4, 1er. 07001 PALMA DE MALLORCA.
Tel. 971 72 41 76 Fax 971 72 62 52
Comandes: Tel./Fax 971 76 14 22
E-mail: info@editorialmoll.es
http://www.editorialmoll.es

Ara tenir un piano és més fàcil

Sense necessitat de comprar-lo, decideixi
LLOGUER-OPCIÓ COMPRA

Si el seu fill o filla comença a estudiar piano, vostè ha de pensar en la necessitat de tenir un piano a casa seva.

És lògic que la decisió de comprar-lo definitivament la prengui segons els resultats del curs.

No es preocupi: **MUSICASA** li soluciona aquest problema.

MUSICASA li cedeix un piano, acústic o digital.
NOMÉS PER 8.700.- ptes. mensuals, més quota inicial de 28.990.- ptes. Per exemple:

Si vostè decideix comprar el piano que li vàrem cedir, fa un any o més, o qualsevol altra marca, **li descomptarem 133.300 ptes.-**

Pl. Es Fortí (cantonada Passeig Mallorca), 1
Palma de Mallorca
Telf. 971 281559

L'escola rural a Catalunya

Evolució i propostes per consolidar-la

Escola de Vilanant (271 habitants), poble amb una estructura bàsicament agrícola. (foto: Jordi Feu)

Jordi Feu i Gelis

Professor del Departament de Pedagogia de la UdG

Introducció

L'objectiu d'aquest article és parlar de tres aspectes relativament concrets per fer-nos una idea del que ha estat, del que és i del que pot ser l'escola rural o, tal com diu aquí a ses Illes, "l'escola petita". En primer lloc, presento els elements bàsics que condicionen l'evolució d'aquesta escola en el Principat (factors que de ben segur també condicionen l'evolució a la resta de l'Estat espanyol). En segon lloc, explico de manera molt resumida les característiques de l'escola petita d'avui tenint en compte els factors específics que l'han fet possible. I per acabar, esmento quatre propostes genèriques per a enfortir un tipus d'escola que, malgrat els avanços que ha fet, encara es troba en una situació massa feble com per sobreviure d'una manera espontània.

1- Els elements que condicionen l'evolució de l'escola petita a Catalunya

És obvi que l'evolució de l'escola petita no depèn d'un sol factor sinó que depèn de molts. Grosso modo podem parlar de sis elements que s'interrelacionen:

- a) l'evolució del camp i dels pobles petits.
- b) la política educativa real desenvolupada per l'administració.
- c) l'acció educativa desenvolupada individualment pels professionals de l'ensenyament.
- d) l'acció educativa i "política" que a nivell col·lectiu han portat a terme els mestres de les escoles petites.
- e) la pressió exercida per diversos agents educatius i socials amb un determinat grau de legitimitat política, i
- f) el constructe o percepció que el conjunt de la societat té de l'escola petita.

A- Evolució del camp i dels pobles petits.

És evident que l'escola petita, en tant que s'ha emplaçat i s'emplaça actualment en el medi rural i en pobles petits (amb una estructura socioeconòmica diversa) depèn del pols econòmic i demogràfic d'aquests municipis. Quan els municipis amb una forta implantació de les activitats agrícoles i ramaderes han petit els efectes de la crisi del primer sector (reducció de les explotacions agrícoles, concentració de l'explotació ramadera, tecnificació del

camp, etc.), l'escola petita n'ha sortit perjudicada perquè ha vist com es generalitzava un procés de desplaçament i amb ell, una reducció substancial del nombre de nens i nenes en edat escolar.

B) La política educativa real desenvolupada per l'administració.

El "destí" de l'escola petita ha estat absolutament condicionat per tot allò que veritablement ha fet l'administració central, autonòmica (quan n'hi ha hagut) o local. És obvi que quan el Ministeri d'Educació o la Conselleria d'Ensenyament no ha reconegut l'especificitat de l'escola petita, o bé ha posat tota l'atenció en l'escola gran -altrament dita escola graduada o també escola urbana-, l'escola "rural" ha hagut de fer grans esforços per poder sobreviure. Respecte al govern local, cal dir que quan s'ha entossudit en donar-li una funció més "noble" (és a dir, en convertir-la en un centre cívic que només s'utilitza per la festa major) ha fet "mans i mànigues" perquè els pares decidissin (lliurament?) treure els fills de l'escola petita i portar-los a una de gran.

C) L'acció educativa desenvolupada pels professionals de l'ensenyament en els respectius centres.

No dic res de nou en afirmar que l'èxit o el fracàs de l'escola petita rau en el treball educatiu, pedagògic i social que de dilluns a divendres fa el mestre -moltes vegades l'únic mestre- amb els nens i nenes de l'escola, amb els pares, amb els veïns del poble, etc. A l'escola petita -a diferència del que passa a les escoles grans- ens ho juguem tot (en la majoria dels casos) a una sola carta. I quan la carta dóna poc joc -ja bé sigui perquè el mestre es val d'una pedagogia obsoleta, perquè no es presenta a l'escola, perquè no ensenya bé, perquè tendeix a ridiculitzar la vida camperola,

perquè troba qualsevol excusa per fugir a la ciutat, etc., - l'escola penja d'un fil.

D) L'acció educativa i "política" que a nivell col·lectiu han pres els mestres de les escoles petites.

gies, etc, l'escola petita ha estat confinada a l'anonimat. I és precisament aquest anonimat i aquest oblit que l'ha situat en una posició fràgil i de clar desavantatge respecte de l'escola gran.

E) La pressió exercida per diversos agents educatius polítics i socials.

Quan el Ministeri d'Educació o la Conselleria d'Ensenyament no ha reconegut l'especificitat de l'escola petita, l'escola "rural" ha hagut de fer grans esforços per poder sobreviure

La trajectòria de l'escola petita és deutora, en part, del paper que han jugat i juguen els pares així com els partits polítics i els sindicals. Quan els pares no s'han interessat -en el sentit més ampli del terme- per l'escola; quan han considerat que això de l'educació era cosa de l'administració; quan els sindicats no han tingut en compte l'especificitat i la problemàtica de l'escola petita en les taules de negociació; quan els partits polítics no han inclòs propostes concretes d'acció per a millorar-la, etc, l'escola petita ha estat desemparada i exposada a les decisions -moltes vegades arbitràries- d'un buròcrata que només es guia pels criteris de racionalitat econòmica.

L'evolució de l'escola petita també ha estat i està condicionada per la pressió i per la capacitat d'incidència dels mestres que hi treballen. Quan els mestres "rurals" han "llaurat" cadascú pel seu cantó, quan no han estat capaços

Aspecte de la Sala de Plens de l'Ajuntament.

-o quan no han tingut l'oportunitat de fer pinya per tal de reivindicar tot un conjunt de drets, d'infraestructures, etc; quan no s'han trobat per intercanviar recursos educatius, projectes o metodolo-

F) Constructe/percepció que la societat té l'escola petita.

L'enfortiment o l'afebliment de l'escola petita també depèn de la idea que hom s'acaba construint.

Quan aquesta escola s'ha trobat en un medi-entorn que no desperta cap mena d'interès econòmic i social, quan el municipi es despobla de manera progressiva, quan a l'escola hi desfilen docents amb mala fama, quan les organitzacions polítiques i sindicals n'han passat olímpicament, etc... el conjunt de la ciutadania - fins i tot la mateixa pagesia o la gent dels pobles petits que són en definitiva qui portaven/en els fills en aquests centres- se n'han fet una idea negativa. Aquesta negativitat, aquest estigma ha contribuït a esfondrar l'escola petita i en la mesura que aquesta s'esfondra, l'estigma es multiplica. És la història de sempre: la del peix que es mossega.

2- La "nova" escola petita: l'escola "rural" d'avui

Qui pensa que l'escola petita sempre ha estat condicionada per un conjunt de factors negatius que l'ha desmillorat de forma progressiva va completament errat. Si mirem què ha passat en els darrers 50 o 60 anys constatem que a finals de la dècada dels 70, i amb més claredat a partir dels anys 80, es donaren un conjunt de circumstàncies que permeteren dignificar (molt lentament) l'escola que aquí ens ocupa.

En plena transició política -moment en què es recuperaren les llibertats cíviques, polítiques i socials més preuades; en què s'obriren altra vegada les institucions democràtiques; en què hi havia una il·lusió per construir un sistema educatiu públic, gratuït i plural- bona part dels mestres "rurals" demostraren una preocupació per millorar llur pràctica pedagògica, lluitaren per sortir de l'aïllament al qual havien sortit subsumits fins aleshores, s'esforçaren per autoformar-se i per reciclar-se, dialogaren per crear supra-estructures escolars, etc.

En aquest moment també veiem com molts pares i mares s'impliquen, tan a nivell individual com col·lectiu, en les activitats i en la dinàmica d'aquests centres; els Moviments de Renovació Pedagògica -i més concretament el Secretariat d'Escola Rural de Catalunya- va fer de pont entre els col·lectiu de mestres i l'administració, i va portar a terme tot un seguit d'accions per aconseguir uns drets que, a parer nostre, són propis de tota escola pública. A principi de la dècada dels 80 alguns partits polítics -sobretot els de centre esquerra- així com

Jordi Feu, durant la seva intervenció.

la majoria dels sindicats que anaven prenent protagonisme en l'escena política inclogueren la problemàtica de les escoles petites en les respectives agendes.

Des de principi de la dècada dels 80 fins avui dia s'ha generant un discurs interessantíssim que ressalta les virtuts organitzatives, educatives i relacionals de l'escola petita. Els mestres "rurals" àdhuc algun sociòleg, pedagog, psicòleg, etc. afirmen que l'escola petita afavoreix la innovació i l'experimentació educatives, es

nodreix de mestres integrals i polivalents, forma grups-classe heterogenis, dóna una atenció individualitzada i un tracte personalitzat a l'alumnat, posa en pràctica diferents maneres d'aprendre, flexibilitza el temps i l'espai escolars, etc.

Un altre factor que, al meu parer, ha ajudat a dignificar l'escola petita ha estat la creació del Grup Interuniversitari d'Escola Rural de Catalunya. Aquest grup, creat a l'any 1995, ha organitzat diverses jornades per explicar l'especificitat de l'escola "rural" als futurs mestres; manté contacte permanent amb els estudis de magisteri per tal que no s'oblidi la realitat d'aquesta escola; assisteix a les reunions del Secretariat d'Escola Rural de Catalunya per col·laborar i donar suport a diverses iniciatives, etc.

Arran de tot el que he explicat, més altres qüestions que obvio per no allargar-me, l'escola petita del Principat ha entrat en un procés de transformació i de millora generalitzada. Des de principi de la dècada dels 80 fins avui l'escola "rural" va adoptant un "rostre" més agradable en tant que incrementa la qualitat educativa; ofereix una educació més integrada dins l'entorn social i natural; té més en compte els interessos dels alumnes; es val d'una pedagogia més activa i més participativa; té més recursos econòmics i humans (penseu en la generalització dels mestres itinerants); compta amb més material didàctic, etc.

Amb l'arribada de la democràcia fins als nostres dies, la majoria de les escoles petites han millorat les infraestructures i la xarxa viària; han renovat el mobiliari escolar; han incrementat el material didàctic i educatiu; etc. D'altra banda, l'escola petita ha millorat perquè els professionals de l'educació ja no han de patir la humiliació de passar per unes oposi-

cions menys exigents, de rebre uns sous inferiors als de la resta de professionals, de ser mestres d'escoles de tercera o quarta categoria, etc.

Malgrat aquesta millora progressiva, no cal ser expert per adonar-se que any rera any es van tancant escoles petites, que disminueix el nombre total d'alumnes, etc. Això em fa pensar que l'escola petita no està, malgrat les accions que s'han portat a terme, plenament consolidada. És més, fins i tot m'atreveixo a afirmar que ens trobem davant d'una tipologia d'escola que a mig i a llarg termini tindrà grans dificultats per sobreviure. Davant d'aquesta prospectiva, què podem fer?

3- Quatre idees per assegurar la pervivència de l'escola petita

No és pas exagerat afirmar que la consolidació de l'escola petita és feina de tots. És feina de l'administració autonòmica i local; de les AMPES, dels centres, de les universitats, dels partits polítics i dels sindicats, dels mitjans de comunicació de massa, etc. Cal que cadascun d'aquests agents facin coses -és a dir, emprengui accions- originals (novedoses), atractives (que cridin l'atenció) i globals (que depassin el marc pròpiament escolar).

És necessari que l'administració autonòmica endegui polítiques interdepartamentals que afavoreixin, per exemple, el reequilibri territorial i en conseqüència incrementi la ràtio de nens/es per escola. (Catalunya es tracta d'un país molt desequilibrat pel que fa a la distribució de la població. Bona part de les ciutats catalanes estan sobrepoblades mentre que els pobles intermitjos i petits estan molt per sota de les seves capacitats).

Les AMPES, els centres educatius i els ajuntaments cal que facin "propaganda" de l'escola petita difonent -a través de diversos mitjans- les "virtuts" i els avantatges d'aquest prototipus d'escola. És

ments suficients per treballar en unes aules on hi ha nens i nenes de diferents nivells i edats. D'altra banda, també considero necessari que els diferents departaments incloguin aquest tipus d'escoles en les respectives recerques. És lamentable que només s'estudiï -per activa i per passiva- l'escola gran o graduada.

Els partits polítics, els sindicats així com les confederacions de pares i mares d'alumnes han de vetllar pel correcte funcionament de tota l'escola pública i sobretot per l'escola pública menys consolidada. En aquest sentit han de continuar fent pressió perquè en la política educativa del dia a dia l'escola petita no es converteixi en una escola marginal.

Per últim, cal que els mitjans de comunicació de masses donin a conèixer la realitat d'aquestes escoles per tal que la societat sàpiga que existeix (malauradament encara hi ha gent que es pensa que l'escola petita és un prototipus d'escola eradicada) i perquè conegui la manera en què es treballa.

La consolidació de l'escola petita també passa per la creació d'espais on els agents educatius -ja bé sigui en qualitat de mestres, polítics, tècnics, etc.- puguin dialogar i exposar problemes, possibles solucions, etc. Dit això, penso que seria del tot injust concloure aquest article si no reconegués explícitament el paper que ha jugat en aquesta qüestió el sindicat STEI en tant que ha posat a l'abast dels mestres de ses Illes i d'altres persones dels Països Catalans un magnífic espai per discutir a l'entorn de la petita "gran" escola. □

A la universitat li pertoca, d'una banda, replantejar-se seriosament la formació inicial del professorat per tal que els nous diplomats tinguin els coneixements suficients per treballar en una aules on hi ha nens i nenes de diferents nivells i edats

imperdonable que hi hagi pares que no portin els fills a l'escola del poble perquè no coneixen les particularitats educatives, pedagògiques i relacionals.

Escola de Palau. (Foto: Jordi Feu).

A la universitat li pertoca, d'una banda, replantejar-se seriosament la formació inicial del professorat per tal que els nous diplomats tinguin els coneixements

Na Montse és la primera vegada que treballa i l'han destinada a la unitària de la Mola. Com ella mateixa explica, en arribar-hi va tenir la sensació d'haver d'estar en molts llocs al mateix temps.

A Sant Climent hi ha una escola d'educació infantil. N'Anna va arribar-hi ara fa deu anys. Aquella escola petita que la va acollir ara ha quedat petita i espera la construcció d'una escola "més grossa". Desitja, però, continuar tenint l'essència d'escola petita.

Al CP Gabriel Palmer, a Estellencs, una escola situada al vessant sud de la serra de Tramuntana, na Jerònia lluita per no ser la Ventafocs de l'educació i per no caure en parany de veure el món per un forat.

Què fem al CEI Sant Climent

Ana García García

ON ES TROBA?

Està ubicada en el municipi de Maó, en un petit poble del qual en rep el nom.

UN POC D'HISTÒRIA

L'edifici té més d'un segle d'antiguitat. Es cursava tot l'ensenyament obligatori fins als setanta. Va ser cap el 1978 quan, enduts per les tendències del moment, l'alumnat se'n anà a "escola" a Maó. Llavors només quedà una aula pública d'educació infantil amb infants de 4 i 5 anys i una aula privada amb infants de 2 i 3 anys.

Es perden tots els locals annexos -casa del mestre, menjador, pati i un local gros- que es van cedint a diverses associacions.

QUAN JO ARRIB

En arribar, ara fa deu cursos, sabia el que m'esperava del que em deien altres mestres: "estaràs sola, ho hauràs de fer tot...", però m'hi vaig trobar a gust.

Tot d'una em vaig adonar que aquella era una escola petita, només tenia una aula, i diferent. Diferent perquè pensava, i continuu pensant, que era "avançada"

perquè oferia en un mateix edifici tota l'etapa d'Educació Infantil (de 0 a 6 anys).

Només tenia 15 alumnes de dues edats i a l'altra banda del passadís una educadora amb pocs infants de 2 i 3 anys. Ja que havíem de compartir centre, perquè no compartir també criteris pedagògics? Allò que semblava que no havia de tenir futur se'ns ha quedat petit.

A HORES D'ARA

Som tres mestres d'educació infantil i una educadora infantil. Ens manca espai, però la Conselleria d'Educació i Cultura s'ha compromès en la construcció d'una nova escola i amb l'ajut i compromís de tots anam fent passes.

QUÈ VOLEM PER A DEMÀ

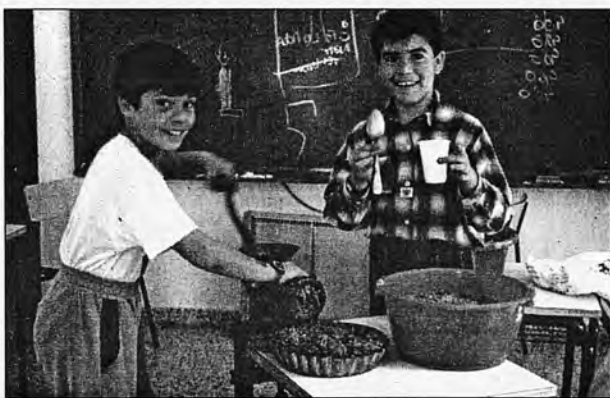
Tenim clar que la nostra situació ha canviat, que ara som "molts". Però ens agradaria continuar tenint "essència d'escola petita", amb tot el que això implica: dimanitzadora del poble, flexible en els grups d'edat, amb mestres oberts, amb pares que se senten pròxims... Esperam mantenir la fesomia que ens ha ajudat a arribar a on estam. □

La meva experiència a l'escola de la Mola

Montse Mayans

El CP El Pilar és una escola petita, amagada dins un bosc, amb 26 alumnes: 11 infants d'infantil i 15 de primària. Hi compartim la feina una mestra d'educació infantil i un de primària, especialista en educació física, a més de dos d'itinerants: la mestra d'anglès i el de música. I la psicopedagoga, que ve cada 15 dies.

La meva experiència comença dia 14 de setembre, quan m'assignen una substitució. Em digueren que a més de tenir tres grups d'infantil i un de segon de primària, hauria de realitzar totes les tasques administratives i de direcció de l'escola.

La meva sensació durant els primers dies era de "caos": els més petits havien de conèixer l'escola, la mestra, els companys. S'havien d'adaptar. Al mateix

temps, havia d'iniciar les activitats amb els més grans. I per acabar-ho d'adobar, el telèfon. L'Administració no parava de sol·licitar informes, documents, estadístiques...

Considero que és difícil treballar en una unitària. És un ritme de feina i organització molt distint del que vaig adquirir quan estudiava o fent les pràctiques, "és la sensació d'haver d'estar en molts llocs en el mateix moment".

Ara, quan ja fa dos mesos que estic a l'escola de la Mola, puc afirmar que és una experiència única i molt grata. La feina que realitzam és en petit grup i individualitzada. Ja estam tots adaptats i imprimim a la feina el ritme que més ens convé. □

Jerònia Valls i Cerdà

L'escola d'Estellencs, durant els darrers deu anys, ha passat per diverses etapes, fins i tot, en qualque moment hem vist perillar la seva continuïtat. En tres anys es va passar de vint-i-cinc alumnes a sis. Actualment, hi ha catorze alumnes matriculats.

Aquesta és una situació bastant normal a les escoles petites i, a vegades, sense saber molt bé per què, desapareixen en pocs anys.

Tal vegada, la raó sigui el que va dir un company a les Jornades d'Escoles Petites de Formentera: som la Ventafocs de l'educació.

Malgrat tot això, els mestres que hi treballem sabem que els avantatges que un alumne hi pot trobar són ben evidents:

- La relació entre el mestre i l'alumne és planera i el fet de ser pocs facilita el coneixement dels interessos, de les prioritats i de les dificultats dels alumnes, per això podem parlar d'una atenció real de la diversitat. Per tant, els nivells estancats no existeixen.
- Els alumnes tenen accés quotidianament des de totes les edats a noves tecnologies, materials de laboratori, experiments... que en grup més nombrós pot ser més difícil.

- La relació amb els pares és, normalment, de col·laboració i participació en la vida escolar i en l'educació dels fills.
- Els alumnes aprenen a treballar en grup des de sempre, col·laborant entre tots sense diferències de nivell ni edat. Els més petits aprenen dels més grans sense que, a vegades, sigui necessària la intervenció dels mestres.
- L'aprenentatge es basa en el seu entorn real.
- Els alumnes estimen l'escola perquè és part del seu poble.

Si més no, a les escoles petites hi ha un perill: l'aïllament, és a dir, el veure el món per un forat. Per tant, pensam que hem de facilitar als nostres alumnes l'accés a noves tecnologies, a nous coneixements i noves metodologies, viatges i contactes amb altres països. És a dir, que l'escola sigui una finestra, ben ampla i ben oberta per veure el món que cada dia canvia fora de les parets de la nostra escola i del nostre poble.

Per tot això, s'hauria de crear una xarxa d'escoles petites a les illes Balears que ens fes possible un intercanvi d'experiències, de nous mètodes de treball, de projectes comuns i la possibilitat de comunicar-nos amb altres països i cultures. □

Conclusions de les Segones Jornades d'Escoles Petites

- Donar a conèixer l'escola petita com una part important de tot el moviment educatiu.
- Fer arribar a les escoles universitàries de formació del professorat la necessitat d'una oferta per a la realització de les pràctiques a les escoles petites, amb un suport específic abans de començar les pràctiques.
- Aconseguir que al finalitzar els alumnes de les escoles de formació del professorat els seus estudis, una relació posterior amb aquestes escoles per compartir amb els mestres les experiències dins el camp escolar i en especial el món de les escoles petites
- Incentivar les trobades dels mestres d'escoles petites per poder començar les pràctiques.
- Elaborar projectes educatius i curriculars compartits entre diverses escoles, sempre respectant les peculiaritats de cada centre.
- Crear un registre de fitxes d'activitats, d'experiències, etc. que estiguin a l'abast de totes les escoles petites.
- El Moviment de Renovació Pedagògica hauria de fomentar dins les jornades de l'Escola d'Estiu activitats i cursos referits a les escoles petites.
- Confeccionar uns horaris per als professors itinerants, que tinguin una coordinació per tal de fer arribar a totes les escoles tots els mestres especialistes.
- Aconseguir que els professors itinerants tinguin la seva adscripció a les escoles petites.
- Fomentar que es desenvolupin programes de formació específica per al professorat d'escoles petites.
- Iniciar un moviment d'escoles petites amb un model clar definit per donar a conèixer la feina que s'està fent.
- Reconèixer, a tots els efectes, els càrrecs de secretari i de cap d'estudis, i regulació del seu temps lectiu.
- Implicar els ajuntaments, l'Administració educativa i tot el poble potenciant l'escola petita com un element fonamental d'identitat i d'integració del poble. □

Ser mestre a l'escola petita

Reflexions sobre la formació inicial i permanent dels mestres

Joan Soler i Mata

Universitat de Vic

La formació inicial dels mestres d'escola petita forma part dels deures pendents. És greu que algú passi tres anys a les aules de la universitat sense sentir a parlar d'escoles rurals o d'escoles petites, perquè això significa que, al tombant d'un nou segle, els plans d'estudi de les diplomatures de mestre continuen reproduint allò que durant dos segles ha fet el sistema educatiu: ignorar i marginar l'escola rural.

La conseqüència és que el primer maldecap de la mestra quan va a treballar a l'escola petita és la seva formació incompleta. La formació permanent és un repte que el present i el futur ens plantegen. Cal doncs que ens aventurem a donar-hi resposta.

1. La formació inicial del mestre d'escola petita

En la nostra tradició pedagògica la formació del mestre d'escola rural s'ha relacionat amb la necessitat d'un model d'escola que havia d'estar fortament arrelada al medi. Fèlix Martí Alpera a *Las escuelas rurales* (1934) analit-

zava la realitat de l'escola rural i feia una crida a la seva millora i necessària transformació per a canviar i contribuir al progrés cultural i social del medi rural. Les propostes s'encetaven amb una prioritat: millorar la formació del mestre posant-lo al dia en els avenços del moviment pedagògic contemporani, enriquint-lo amb noves idees i preparant-lo en coneixements de ciències físiques i naturals i en l'ús de tècniques agrícoles i de treball manual molt útils en les escoles del camp. Per

això demana una cosa tan senzilla com que a cada escola hi arribi una revista pedagògica i una d'agrícola. Podríem resumir i simplificar dient que entre les qualitats del mestre de poble o de "pagès" havia de ser-hi el domini del coneixement del camp i de la vida al camp. És a dir, el mestre de "pagès" havia de saber "fer de pagès".

Salvant el temps i els canvis profunds que han esdevingut encara podem afirmar que la imatge de

Sessió del Seminari d'escola rural de la Universitat de Vic al Solsonès.

l'escola petita continua sent, en gran part, la cara, les aptituds i les actituds dels mestres que hi treballen. Per tant, la capacitat professional i la formació d'aquest professorat és un tema prioritari en tot allò relacionat amb la millora de les escoles petites. En aquesta línia la formació del mestre ha de tenir tres grans components:

- 1r. Els elements de formació científica, cultural, psicopedagògica i didàctica que corresponen a qualsevol mestre.
- 2n. Els elements específics de formació didàctica i d'organització escolars inherents a una aula amb diversos nivells d'edat i a una escola amb pocs recursos humans.
- 3r. Els elements de formació natural, social, cultural i econòmica que el converteixin en un bon coneixedor del medi de cara a afavorir una completa interacció entre l'escola i el seu entorn immediat.

D'aquesta manera podríem respondre a les expectatives d'una escola petita arrelada al medi natural i social i al paper del mestre rural, "que ha de fer de mestre durant tot el dia" i ha de desenvolupar també funcions d'animació sociocultural i d'orientació familiar. O sigui, ha de fer de "mestre de capçalera", una variant que caldria recuperar per a la pedagogia. Amb una formació que suposés el triomf del mestre generalista a l'època dels especialistes i ens donés el perfil del MESTRE en majúscules, tantes vegades somniat i, moltes vegades, perdut.

Mestre de capçalera, mestre generalista i mestre "tot-terreny", coneixedor del territori, capaç de fer els pastorets i d'organitzar la festa major, d'ensenyar, orientar, animar, dinamitzar, promoure i convertir l'escola en l'ànima de la vida cultural i associativa del poble.

2. Un programa de formació inicial

La preocupació per la formació del mestre a partir dels actuals plans d'estudi va portar un grup de professorat universitari de Catalunya a constituir el Grup Interuniversitari d'Escola Rural. L'objectiu era sensibilitzar i formar els futurs professionals sobre el coneixement d'aquesta tipologia d'escoles i de millorar la formació inicial en estreta relació amb el Secretariat d'Escola Rural

Mestre de capçalera, mestre generalista i mestre "tot terreny", coneixedor del territori, capaç de fer els pastorets i d'organitzar la festa major, d'ensenyar, orientar, animar, dinamitzar, promoure i convertir l'escola en l'ànima de la vida cultural i associativa del poble

de Catalunya, veritable motor i dinamitzador de les importants transformacions de l'escola rural catalana dels darrers quinze anys. Fruit del treball d'aquest grup ja s'han celebrat quatre edicions d'unes jornades d'estudi i intercanvi (Vic-1996, Solsona-1997, Prades-1998 i Borrassà-1999) adreçades a estudiants universitaris que, durant la formació inicial, han conegut aquesta

tipologia d'escola i tenen interès en aprofundir-hi.

Paral·lelament, el Grup Interuniversitari ha elaborat un document sobre la presència de l'escola rural en els plans d'estudi de les diplomatures de mestre que fou presentat, el novembre de 1998, als directors de departaments universitaris dels centres de formació inicial de mestres. El document està estructurat en diversos apartats seguint les diferents assignatures troncales i en cadascun d'ells s'expliciten els elements a introduir en el programa de l'assignatura i s'aporta la bibliografia necessària per a desenvolupar-los. Les línies generals de la proposta són les següents:

- a) **Didàctica General:** Aspectes didàctics en relació a l'ensenyament-aprenentatge en una aula amb diversos nivells d'edat.
- b) **Organització i gestió del centre educatiu:** Elements específics d'organització d'una escola unitària o cíclica i estructura actual de la xarxa d'escoles rurals organitzades en zones escolars rurals.
- c) **Sociologia de l'Educació:** Característiques demogràfiques, econòmiques i productives del món rural i anàlisi dels elements distintius d'una cultura rural en procés de transformació.
- d) **Història de l'Educació:** Evolució de l'escola rural a Catalunya i l'Estat espanyol durant el procés d'implantació i transformació del sistema educatiu a l'època contemporània.

O sigui una formació bàsica completada amb:

La didàctica de l'imprevist en l'ampoli univers de l'escola petita. Una didàctica que donés resposta a la multidimensionalitat i la simultaneïtat de fenòmens de l'aula

(l'ampli univers de l'escola petita) a partir de plantejaments globalitzadors i interdisciplinars, orientada a l'imprevist (i no a la improvisació) i al treball a partir d'un estret contacte amb el medi més proper.

La crònica de la diversitat que ja estava inventada. Una planificació didàctica pensada per atendre la diversitat d'edats i de nivells dins de la mateixa aula, aprofitant aquesta realitat com un enriquiment i no com un problema, afavorint estratègies de desenvolupament de l'autonomia personal (com espavilar-se quan la mestra no pot estar per mi): plans de treball, treball per projectes, etc.

L'organització de l'escola sense parets. Una organització escolar que, a partir de la immediatesa i la imprevisibilitat de la vida quotidiana de l'escola petita, capacitat per al treball d'equip en l'elaboració de projectes comuns de zona, facilités la resolució dels problemes diaris de l'aula i capacitat en la gestió de recursos i de serveis imprescindibles com el menjador i el transport escolar (del "bricolatge" a la gestió de recursos).

El territori, pam a pam. Un coneixement de l'entorn que contemplés l'evolució del medi rural des d'una ruralitat tradicional centrada en el sector primari cap a una ruralitat més diversificada i complexa. Per això, el coneixement dels recursos paisatgístics i econòmics de la comarca o l'estudi dels grups socials i culturals que structuren la població i de les formes de vida tradicional i modernes dels nuclis petits haurien de completar la formació del mestre que ha de treballar en aquest entorn, sense descartar les noves formes de producció agrària en aquelles zones on el sector primari és, encara, l'activitat principal.

L'accés a les xarxes d'informació i les noves tecnologies. Un domini de les noves tecnologies de la informació i la comunicació que

possibilitin un estret contacte amb l'entorn més proper i més llunyà i faciliti les comunicacions institucionals i els intercanvis entre les escoles i les relacions personals entre els alumnes i els mestres.

3. Una experiència de formació inicial

Un grup de treball de la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic hem analitzat críticament la situació d'abandonament de l'escola rural en els plans d'estudi de la diplomatura de mestre i hem definit algunes línies d'acció adreçades a garantir la presència de

Un grup de treball de la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic hem analitzat críticament la situació d'abandonament de l'escola rural en els plans d'estudi de la diplomatura de mestre i hem definit algunes línies d'acció

l'escola rural en el currículum i a concretar, en el marc del Pràcticum, un projecte específic de pràctiques a l'escola rural. El projecte es desenvolupa en cinc fases:

1. Fase 0: El potencial educatiu de l'escola petita.

Els estudiants de primer curs, a través de l'assignatura "Didàctica General", realitzen un apropament a la realitat de l'escola rural a partir d'una conferència sobre el tema i d'algunes activitats complementàries. Així treballen la realitat actual del món rural, els darrers trenta anys de les escoles petites de poble, les característiques organitzatives i didàctiques de l'escola rural i el paper del mestre en aquesta tipologia escolar.

2. Fase de preparació: el Seminari d'Escola Rural. Un "Seminari" per descobrir que "al pot petit hi ha la bona confitura".

Els estudiants, que ja coneixen la realitat de l'escola rural des del primer any, s'ofereixen per a participar en un projecte que els exigeix cursar com a assignatura el "Seminari d'Escola Rural" (3 crèdits). El Seminari es realitza durant els mesos de setembre-novembre i pretén aprofundir i ampliar els aspectes contextuals, pedagògics, didàctics i organitzatius de la realitat escolar del medi rural. Les sessions del Seminari estan dirigides per diferents professionals que coneixen i treballen a l'escola rural. Consisteixen en exposicions orals, col·loquis, debats i treballs en grup, activitats pràctiques, lectures, comentaris d'audiovisuals i vídeos i una estada de dos dies en una comarca per a visitar escoles rurals que permetin observacions directes sobre metodologies, estratègies i models d'organització de l'aula.

3. Fase de realització: l'aventura de fer les Pràctiques a una escola petita.

Durant un període aproximat de dos mesos (finals de novembre-finals de gener), els estudiants són assignats a una escola rural i a una zona on col·laboraran amb

els mestres concretant projectes de treball que han de contribuir a la pròpia formació personal. Si és possible, es procura que l'estudiant resideixi en el poble, augmentant així el contacte amb la realitat i experimentant els avantatges i inconvenients de viure i treballar en el mateix poble. L'estudiant haurà de programar i desenvolupar una unitat didàctica o un projecte de treball (organització d'un taller, un racó de treball o elaboració d'algun material curricular) d'acord amb les estratègies i metodologies utilitzades en aules amb nens de diverses edats i atenent a criteris de globalització i interdisciplinarietat.

4. Fase de reflexió: la Memòria i la participació a les Jornades d'Escola Rural.

Els estudiants redacten i presenten una Memòria que ha d'incloure una valoració de l'experiència de pràctiques en l'escola i el medi. A més, l'experiència de les pràctiques ha de subministrar temàtica suficient per a construir una comunicació escrita que s'haurà de presentar a les Jornades d'Escola Rural, adreçades als estudiants de mestre de les diferents universitats catalanes. Un determinat model organitzatiu de la zona escolar rural, una experiència didàctica innovadora, una distribució de l'aula o de l'espai i el temps escolar, l'organització d'unes colònies entre les escoles de la zona, l'anàlisi del perfil socioeconòmic de les famílies dels alumnes de l'escola són alguns exemples de temes que poden ser objecte de descripció i anàlisi en la comunicació. Així, l'estudiant construirà un model explicatiu a partir de l'observació i l'experiència pràctica, haurà donat un pas més en el procés de reflexió-acció-reflexió i haurà integrat una nova experiència igualment significativa: participar, comunicar i compartir amb altres el saber teòric i pràctic acumulat.

5. Fase d'aprofundiment: una recerca per a saber més.

Si els estudiants tenen més interès, el tercer any de carrera poden participar en un projecte de recerca a través de l'assignatu-

Hem anat descobrint en l'escola petita, un món de reduïdes dimensions però amb un ampli potencial educatiu i un cabal enorme de possibilitats d'aprenentatge

ra optativa "Investigació educativa" que els permetrà "saber més" i construir un coneixement més profund. En coherència amb aquesta línia de treball, hi ha tres grups d'estudiants que estan rea-

Joan Soler.

litzant diverses recerques: un catàleg d'experiències didàctiques i organitzatives de les escoles rurals de Catalunya, una expe-

riència de comunitats d'aprenentatge en escoles rurals i un estudi històric sobre la constitució i trajectòria del Secretariat d'Escola Rural de Catalunya.

A partir d'aquesta experiència hem anat descobrint en l'escola petita, un món de reduïdes dimensions però amb un ampli potencial educatiu i un cabal enorme de possibilitats d'aprenentatge en l'àmbit de la formació inicial: la riquesa de les relacions humanes de les petites comunitats, un model escolar flexible, dinàmic i complex, unes aules on succeeixen múltiples situacions d'aprenentatge i s'hi donen necessitats educatives diverses i un model de mestre que exigeix un coneixement global, ampli i rigorós i l'exercici d'una varietat de funcions més enllà de l'ensenyament-aprenentatge.

Aquests aspectes poden i han de ser integrats durant la formació inicial perquè són vàlids per a l'ESCOLA en majúscules, sigui rural o urbana, petita o gran, lineal o unitària o cíclica. L'escola petita s'ofereix com un medi idoni per a integrar-los, perquè els presenta en la quotidianitat sense interrupcions. L'estudiant els viu amb intensitat i, lluny d'integrar-se en un medi estàtic, descobreix una realitat dinàmica en la qual els mestres han fet innovacions didàctiques i organitzatives importants: les zones escolars, els plans de treball, la distribució de l'aula en racons de treball, els projectes, etc. La identificació dels estudiants amb la proposta és un signe de resposta adequada a les actuals necessitats de formació: la confiança en el valor dels processos formatius generats en el medi escolar rural és essencial per a l'aprenentatge i el perfeccionament personal. En definitiva, l'escola petita ofereix un catàleg ric i divers d'aspectes que cal integrar en la formació inicial i que en l'escola rural es presenten quotidianament i sense interrupcions i que, sense constituir un model únic ideal, ofereix

un marc des d'on treballar i formar els futurs mestres.

4. I la formació permanent?

Les necessitats de la formació inicial poden acostar el model d'escola petita a l'àmbit universitari i obrir les portes de la col·laboració bidireccional entre Escola Rural i Universitat. La Universitat pot descobrir múltiples espais d'investigació per a contribuir a la innovació i el canvi: la coordinació primària-secundària en les zones escolars, el valor formatiu de l'escola petita per aprendre les tasques de la professió d'ensenyar, els processos d'adquisició d'autonomia per part dels alumnes, l'anàlisi d'un model participatiu fortament vinculat a l'entorn, l'estudi de la realitat actual de l'escola rural i un llarg etcètera d'igual importància i significació pedagògica.

El futur més immediat d'aquesta col·laboració ha d'obrir la porta de la formació permanent. Una formació permanent basada en les exigències i necessitats professionals específiques, en els nous temps, en la qualitat i desenvolupament institucional dels centres i en la satisfacció personal. Una formació permanent que tingui com a referent la zona o el petit territori definit per l'agrupament d'escoles que comparteixen un mateix projecte.

A la Universitat li cal encara un llarg camí de recerca per a dissenyar una formació permanent que pugui donar resposta als reptes de futur de les escoles petites. Mentrestant caldria plantejar seriosament algunes necessitats urgents com:

- els plans d'acollida i formació dels mestres que van a treballar, per primera vegada, a una zona i a una escola petita.
- la recerca de formes d'organització i gestió que estalviïn

esforços i resultin altament eficaces en escoles amb pocs recursos humans.

Les necessitats de la formació inicial poden acostar el model d'escola petita a l'àmbit universitari i obrir les portes de la col·laboració bidireccional entre Escola Rural i Universitat

- el coneixement de models de funcionament i gestió de serveis com el menjador, el transport i les llars d'infants que s'estan revelant com a imprescindibles en l'estructura actual del medi rural.

A la Universitat li cal encara un llarg camí de recerca per a dissenyar una formació permanent que pugui donar resposta als reptes de futur de les escoles petites

- la formació específica dels mestres itinerants que cor-

ren el perill de quedar "aïllats" en la seva especialitat i en la seva zona.

- l'elaboració de materials didàctics i curriculars.
- el coneixement d'experiències d'altres escoles o zones.
- l'ús i les possibilitats de les noves tecnologies.
- la programació de continguts i àrees transversals.
- el coneixement del medi social i natural.

I com que, sortosament, no disposem d'experts, s'hauran de promoure intercanvis, viatges i recerques-acció que posin al descobert propostes i solucions i generin nous coneixements. Uns coneixements per a respondre els reptes de les noves tecnologies, el perill del conformisme i l'auto-complaença i les noves necessitats de formació: una escola petita compromesa en la formació al llarg de la vida. El model haurien de ser les "xarxes de formació": relacions teixides entre els centres de recursos, la coordinació d'escoles, la presència de mestres "assessors", la Universitat, l'Administració educativa, els municipis i els sindicats. Unes xarxes de formació centrades en els nusos de l'escola i en el protagonisme del professorat: seminaris i grups de treball de forma prioritària, al costat de cursos, assessoraments i conferències-col·loqui. Tot plegat amb l'objectiu d'assolir el màxim grau d'autonomia i desenvolupament professional al costat de perspectives de millora i de canvi.

5. Una resposta pendent a una carta

L'epíleg és una resposta a una carta escrita l'any 1967 per vuit alumnes d'una escola rural. La Carta a una mestra dels alumnes de l'escola de Barbiana, a la vall

de Mugello, prop de Florència, i de Lorenzo Milani, el seu mestre. El llibre acaba amb el desig d'una resposta a la seva carta -"bé hi haurà en alguna Escola de Magisteri algú que ens escriurà"- i amb un programa de formació inicial a mida: "De pedagogia, us demanarem només sobre en Jan. De llengua, us farem explicar com ho heu fet per escriure aquesta carta tan bonica. De llatí, alguna paraula antiga que diu el vostre avi. De geografia, la vida dels pagesos anglesos. D'història, el motiu per què els muntanyencs baixen a la plana. De ciències, ens parlarem dels serments i ens direu el nom de l'arbre que fa les cireres".

Salvant, de nou, la distància del temps i els canvis, la carta dels nois de Barbiana encara diu coses a qui les vol llegir i entendre. Queda pendent el repte de demostrar si, al cap de trenta-dos anys, els responsables de la formació inicial i permanent dels mestres som capaços de contestar amb un bon programa adequat a les necessitats actuals i futures de l'escola petita. No cal que la carta arribi a Barbiana, hi ha moltes escoles petites a les Illes, a Catalunya i arreu que també agrairan la resposta. □

6. Deures per a mestres d'escola petita: algunes propostes de lectura

Un parell de novel·les:

Josefina R. Aldecoa. Historia de una maestra. Barcelona: Anagrama, 1996 (2a edició: 1997).

Luis Mateo Díez. Días del desván. León: Edileisa, 1997.

Un diari:

Manuel Leguineche. La felicidad de la tierra. Madrid: Alfaguara, 1999.

Un conte per als qui tenen més mandra de llegir:

Manuel Rivas. "La llengua de les papallones", dins Què vols de mi, amor? Barcelona: Proa, 1997. (Hi ha una edició en castellà i l'original és en gal·lec).

Una pel·lícula per als qui tenen mandra de llegir el conte:

La lengua de las mariposas (dir: José Luis Cuerda).

Un estudi per a conèixer la realitat del món rural i les seves escoles:

Miguel Angel Ortega. La parienta pobre (Significante y significados de La Escuela Rural). Madrid: MEC/ CIDE, 1995.

Un parell de guies pedagògiques i didàctiques sobre l'escola petita:

Roser Boix. Estrategias y recursos didácticos en la escuela rural. Barcelona: ICE/ Graó, 1995.

Varis autors. Trabajar en la escuela rural. Madrid: Federación de Movimientos de Renovación Pedagógica, 1998.

Tres revistes per a conèixer experiències interessants:

Cuadernos de Pedagogía. Núm. 247. Maig, 1997. Tema del mes: "Escuelas Rurales".

Aula de Innovación Educativa. Núm. 112. Any 1993. Monogràfic: "La escuela rural".

Perspectiva Escolar. Núm. 233. Març 1999. Monogràfic: "La nova escola rural".

Una carta per a donar-hi resposta:

Alumnos de l'Escola de Barbiana. Carta a una mestra. Vic: Eumo, 1998. Col·lecció "Textos Pedagògics".

MENÚ DIARI

Ctra. Manacor - Inca, km. 9
Tel. **971 83 02 46**
07520 PETRA

**BATEJOS - NOCES
COMUNIONS
MENJARS D'EMPRESA**

Gestió de les ZER

Com s'organitzen els i les mestres

Què és i quines funcions té una ZER?

Una ZER és una agrupació de diverses escoles en una zona geogràfica més o menys propera i de característiques similars, que porten endavant un projecte educatiu comú i tenen una organització de gestió i pedagògica també comuna en determinats aspectes conservant cada una la seva personalitat i la seva entitat diferenciada de la resta d'escoles de la mateixa ZER.

A causa de la diversitat geogràfica i de població hi ha Zones Escolars Rurals de tipologies ben diferenciades que tenen una organització i un projecte comú diferents de la zona veïna.

Aquesta diversitat s'ha de respectar i entendre com a element enriquidor per al nostre sistema educatiu on l'atenció a la diversitat d'alumnes, escoles, zones i models d'organització ha de ser un principi que cal tenir en compte en tots els aspectes.

A la ZER li podem atribuir les funcions de centralitzar tasques burocràtiques i alleugerir la feina administrativa de les escoles que

no sempre s'aconsegueix a causa de la complexitat burocràtica que mou l'administració. També ofereix un espai d'intercanvi i de debat de qüestions pedagògiques relatives a la tasca dels mestres i a les activitats dels alumnes.

En el marc del claustre de la zona es debaten i consensuen elements comuns a totes les escoles que la integren com són el projecte educatiu, projectes curriculars, reglaments interns, distribució de recursos humans i materials, preparació d'activitats, la programació anual, la revisió i avaluació de tot plegat; amb la

intenció d'organitzar conjuntament uns aspectes determinats de l'escola rural. És dins l'àmbit del claustre, i a proposta de l'equip directiu, on es distribueixen els recursos de què es disposa, s'estructura el temps i es distribueixen les tasques que han d'acomplir, per exemple els mestres itinerants (especialistes de MU, EF, FA...).

És important que per dur endavant aquest projecte comú de Zona es pugui comptar amb coordinacions de diferents aspectes en l'àmbit de la zona.

Escola rural dels Omellons (Les Garrigues).

Aquestes coordinacions, les duen a terme mestres del claustre i sol haver-hi coordinadors d'informàtica, de projectes d'innovació, d'experiències educatives, d'àrees...

Aquest funcionament de les escoles rurals en zona permet organitzar un seguit d'activitats (sortides, treballs, projectes...) de manera conjunta per a tots els alumnes de la zona i que a cada escoleseta li seria més difícil fer. Així els alumnes acaben establint una relació no sols amb els mestres d'escola sinó amb els/les alumnes i mestres de les altres escoles de la zona. Això resulta positiu per quan marxen de l'escola rural i es troben a secundària amb amics i amigues coneguts de les altres escoles rurals.

Organització d'una ZER

Existeixen diversos models organitzatius de les ZERs i diferents maneres de funcionament dins un marc general que es concreta a cada zona.

La zona ens duu a una millora de la qualitat de l'ensenyament i a una educació integral basada en

el que ja era inherent a l'escola petita: atenció individualitzada. La ZER disposa de recursos humans i materials que permeten augmentar la qualitat d'ensenyament.

Per dur a terme l'esmentat fins ara s'organitza amb:

Claustre de ZER: És qui decideix fins a quin grau vol compartir aspectes de l'ensenyament i això ho reflecteix en el seu projecte educatiu. Aquí és on es dóna la forma a aquest funcionament de les zones, unificant els criteris d'elaboració d'horaris de mestres itinerants, la relació amb l'EAP, les línies metodològiques unificades, l'elaboració de material de zona, projectes curriculars, i temes que puguin sorgir al llarg del curs.

Consell Escolar de ZER: Les seves funcions són les mateixes que en qualsevol centre de primària, amb la particularitat que el nombre de representants és ben divers ja que hi ha pares i mares i representants dels ajuntaments de tots els pobles que integren la zona. Això dóna unitat entre les diferents escoles i permet pren-

dre acords que afectin totes les escoles de la zona.

Equip directiu de ZER: Mestres de les escoles de la zona o mestres itinerants que exerceixen els càrrecs de director/a, cap d'estudis i secretari/ària. Bàsicament la seva funció és coordinar les tasques que la zona duu a terme i enllestir aspectes de gestió.

És important que l'horari sigui el màxim de flexible possible i que, consensuat amb els pares de la zona, es pugui disposar d'una tarda de trobada setmanal, recuperant les hores lectives amb els alumnes per tal de coordinar el projecte de la zona amb la màxima qualitat possible.

Una zona no és només la unió d'unes quantes escoles que ja existeixen en diferents pobles, sinó que requereix un esforç d'organització important i moltes vegades imaginatiu. Totes les parts de la comunitat educativa, mestres, pares i mares, alumnes i administracions han de canviar la visió individual de l'escola i participar en una tasca col·lectiva més enllà de la pròpia escola. □

Musical VIA ROMA

**DISPOSAM D'UN
AMPLI CATÀLEG
SOL·LICITAU-NOS-EL
AL TEL. 971 72 28 26**

- Instruments d'Orff i Escolars
- Pissarres
- Instruments de Corda
- Instruments de Vent
- Lloguer i venda de Pianos
- Pianos electrònics i Orgues
- Informàtica Musical
- Llibreria Musical i Partitures
- Accessoris Musicals

Més de 30 anys al servei de la Música

La Rambla 7
07003 Palma de Mallorca
Tel. 971 72 28 26
Fax 971 71 18 08

Entrevista

Ramon Bassa

“Els pobles petits tenen dret a tenir la seva escola, per moltes raons”

Ramon Bassa va néixer a sa Pobla, va estudiar de mestre (Pla 1950) i va acabar el 1968. Mentre feia de mestre estatal, va obtenir la llicenciatura en Pedagogia el 1975 i va combinar uns anys escola i classes a la diplomatura de mestre, després va aprovar les oposicions i va fer el doctorat (1989).

A hores d'ara segueix donant classes als estudiants de Magisteri de Primària i d'Educació Infantil. Ha estat set anys coordinador general dels cursos de Reciclatge de Català (1984-1992), i pertany al Seminari de Didàctica del Català de l'ICE de la UIB, que ha elaborat i publicat molts de llibres de text de llengua catalana i uns quinze llibres, dins el Projecte Plenamar, de didàctica de la llengua catalana i la literatura.

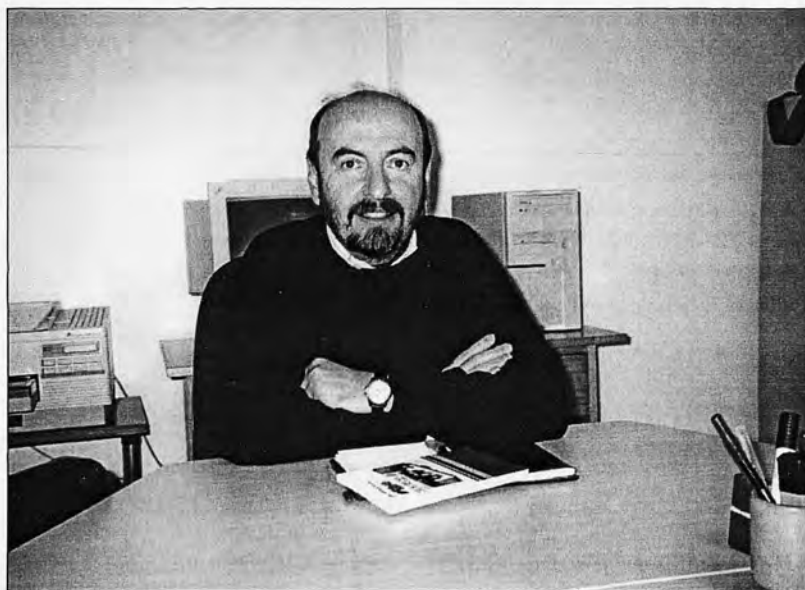
També s'ha especialitzat en literatura infantil i juvenil catalana. Li agrada llegir, l'excursionisme, els viatges i parlar amb els amics.

PISSARRA.- Com recordes aquella trobada de mestres d'escoles petites l'any 1984, a l'escola de Casablanca?

R. Bassa.- La record amb el sentiment que acabàvem una etapa. La trobada de l'escola de Casablanca fou la número XXII i significà el comiat d'en Jaume Albertí i meu del moviment d'Escoles Petites després de sis intensos anys de treball i de moltes vivències totes entranyables, ja

que quedàvem desconnectats, per qüestions de canvis de feina, d'aquelles escoles. El nostre acabament final el férem en Jaume i jo escrivint el llibre: "Les Escoles Petites de Mallorca", on explicàvem tota la història i reflexions d'aquells anys.

PISSARRA.- Eren temps ben difícils. Es tancaven escoles petites o se'n suprimien unitats. Els infants dels pobles petits eren desplaçats de la seva realitat

més immediata. Com creus que afectà això la vida d'aquests pobles i quin paper ha de jugar l'escola en el món rural?

R. Bassa.- A l'escrit que férem en Jaume Albertí i jo el 1978, per defensar les Escoles Petites, dèiem que poble sense escola és un poble que morirà. Llevar l'escola a un poble significa dir que no té valor, per a l'Administració, i els seus habitants se'n temen i se'n ressenten. Tots els pobles per petits que siguin, tenen dret a tenir una escola. No dotar d'escoles els pobles petits és condemnar-los a un mort lenta i a privar de cultura en el món rural a uns infants que en tenen dret a rebre-la en el seu medi.

PISSARRA.- A les illes Balears es va rebutjar formar part dels Centres Rurals Agrupats (CRAs), que funcionen arreu de l'Estat espanyol, excepte a Catalunya que estan agrupats en ZERs. Creus que a les nostres illes és necessari l'agrupament formal de les escoles petites pel seu bon funcionament?

R. Bassa.- No conec a fons la forma de funcionament dels Centres Rurals Agrupats, però crec recordar que quan ja havíem deixat la campanya, fa uns quinze anys, en el CEP de Palma es dubtava si proposar CR Agrupats. No es va fer perquè aquí les distàncies són més petites que a la Península i no calia fer agrupacions de centres i desplaçar alumnes, quan un o dos professors itinerants podien cobrir necessitats específiques (com música, educació física o fins i tot altres matèries). No vos puc dir res més, ja que no sé com ha quedat en l'actualitat això. Només afegir, que sí que crec en un intercanvi d'experiències de professors entre escoles petites, però fer agrupacions com estan fent amb els alumnes d'ESO no em convenç.

PISSARRA.- Què et diu el lema "Escoles petites de Balears

S.O.S. No les deixeu morir, estan carregades de vida".

R. Bassa.- Em recorda el lema que emprarem el 1978: obriu les escoles públiques petites, no en tanqueu més!, i és trist l'any 1999, tornar haver de dir una cosa que resulta evident: els pobles petits tenen dret a tenir la seva escola, per moltes de raons.

PISSARRA.- Amb la perspectiva que dóna el temps i l'experiència, com veus la situació actual de les nostres escoles petites?

R. Bassa.- La veig millor que a l'any 1978 que estaven amenaçades de tancar-se. De fet amb la campanya que férem se'n reobriren moltes (Caimari, Biniamar, Moscarí, Galilea...). Avui els companys i la gent professional del camp de l'educació saben que no duu enlloc tancar escoles, que en el fons només hi ha raons econòmiques, però també es fa molta despesa innecessària que podria anar destinada a l'educació. Però ha sorgit un altre perill similar: les concentracions d'alumnes a altres pobles en nom de l'ESO, i això ho trobo perillós i preocupant.

Quasi ningú ha donat suport als pares i mares que han demanat que els seus fills no fossin traslladats a altres pobles; tampoc els pares han estat gaire vegades consultats. Una vegada més les raons econòmiques i el ser petits en nombre, han ofegat les raons educatives.

PISSARRA.- Com a formador de futurs mestres, creus necessària una formació específica inicial bàsica per aquests futurs docents que potser algun dia es trobaran en una escola petita? I la formació permanent del professorat, creus que hauria de contemplar activitats pròpies per al col·lectiu de mestres que treballen a escoles petites?

R. Bassa.- Sí, ho crec necessàriíssim. Durant uns anys vaig donar a l'Escola de Magisteri, una assignatura optativa que es deia "Tècniques didàctiques de 1a etapa", destinada a pal·liar el desconeixement dels futurs mestres en la seva formació inicial. Ara em preocupa que el mestre d'escola elemental, és a dir, l'alumnat de l'especialitat d'Educació Primària no trobi sortida laboral ni en les oposicions a mestre estatal. Ho trobo una greu contradicció del sistema escolar i de les autoritats administratives. On queda la importància del mestre de l'escola elemental?

Respecte a la segona pregunta, també la resposta és afirmativa. Veig molt necessària la formació permanent del professorat, la necessitat de trobades entre els mestres de les escoles petites, de fer intercanvis, que puguin convidar professionals determinats, especialistes, per ampliar experiències.

Res més, només saludar i donar les gràcies a tots els/les mestres que estan a escoles petites de les Illes, per la seva silenciosa però extraordinària feina que fan. □

Col·legis Rurals Agrupats (CRAs) *País Valencià*

Els Col·legis Rurals Agrupats són agrupacions escolars d'àmbit rural constituïdes per aules ubicades en localitats diferents que en el seu conjunt configuren un sol centre.

La Llei Orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'Ordenació General del Sistema Educatiu (LOGSE) estableix, entre altres aspectes, que l'activitat educativa es desplegarà atenent el principi de relació amb l'entorn social, econòmic i cultural. Així mateix, el títol cinquè, sobre compensació de les desigualtats en educació, determina que les polítiques d'educació compensatòria reforçaran l'acció del sistema educatiu amb la finalitat d'evitar les desigualtats econòmiques, culturals i geogràfiques, i que els poders públics hauran de garantir l'escolarització de l'alumnat, en el nivell d'Educació Primària, al seu propi domicili, i en els termes que resulten de l'aplicació de la Llei Orgànica Reguladora del Dret a l'Educació (LODE).

A la Comunitat Valenciana s'han realitzat diversos estudis, experiències i actuacions per grups de

professorat que treballen en l'àmbit rural per tal de millorar la qualitat de l'ensenyament mitjançant la coordinació pedagògica entre centres pròxims, la realització comuna d'activitats, l'intercanvi de materials adaptats i experiències, i el foment de la participació social.

Les conclusions aconsellen adaptar aquesta realitat al marc del nou sistema educatiu, de manera que mantenint les escoles a les mateixes localitats es potènciï la

seua capacitat organitzativa, s'aconsegueixi un millor aprofitament dels recursos i instal·lacions i es millori en definitiva la qualitat d'educació.

Amb data 7 de juny de 1.996, la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència de la Comunitat Valenciana i determinades organitzacions sindicals d'ensenyament signaren un acord sobre plantilles i condicions de treball del professorat no universitari dels centres docents públics, en què es preveu

Taula rodona: l'escola petita a Catalunya, al País Valencià i a les illes Balears

Camins per frenar la discriminació de la dona en el món del treball per la maternitat i per l'adopció

Nous canvis a l'Estatut dels Treballadors.

(Per la seva importància els transcrivim gairebé íntegres).

Malgrat la majoria d'estats que conformen la Unió Europea ja tenguin aquesta legislació, i molt més avançada i beneficiosa tant per a la mare com per al pare, ara ens la publiciten com una gran novetat.

La llei 39/1999, de 5 de novembre, per promoure la conciliació de la vida familiar i laboral de les persones treballadores, ha sortit publicada al BOE de dia 6 de novembre.

Els motius de la seva aparició són, d'una banda, el dret a la igualtat recollit a l'article 14 de la Constitució espanyola i, el principi de no discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió o opinió o qualsevol altra condició.

La incorporació de la dona al treball ha motivat un dels canvis socials més profunds d'aquest segle. Aquest fet fa necessari configurar un sistema que contempli les noves relacions socials sorgits i un nou model de cooperació i compromís entre dones i homes que permetin un repartiment equilibrat de responsabilitats en la vida professional i en la vida privada.

La necessitat de conciliar treball i família ja ha estat plantejada a nivell internacional i comunitari com una condició vinculada inequívocament a la nova realitat social. Ja la IV Conferència mundial sobre les dones, celebrada a Pekín el setembre de 1995, considerarà com objectiu estratègic el fomentar una harmonització de responsabilitats laborals i familiars entre homes i dones i en la Declaració aprovada pels 189 Estats allà reunits es va reafirmar aquest compromís.

Així, podem destacar les següents modificacions a la Llei de l'Estatut dels Treballadors, aprovat pel Reial Decret legislatiu 1/1999, de 24 de març.

CAPÍTOL I

1. Permisos retribuïts

La lletra b) de l'apartat 3 de l'art. 37 queda redactada de la següent manera: "Dos dies pel naixement de filla o fill o per la mort, accident o malaltia greu o hospitalització de parents fins a segon grau de consanguinitat o afinitat. Quan calgui fer un desplaçament a l'efecte, el termini serà de quatre dies". (La majoria de convenis d'ensenyament superen aquests dies de permís)

2. Reducció de jornada per motius familiars

L'apartat 4 de l'art. 37 queda redactat així: "Les treballadores per lactància d'una filla o fill menor de nou mesos, tendran dret a una hora d'absència del treball, que podran dividir en dues fraccions. La dona, per voluntat pròpia, podrà substituir aquest dret reduint mitja hora de la seva jornada amb la mateixa finalitat. Aquest permís podrà ser disfrutat indistintament per la mare o el pare en el cas que ambdós treballin".

L'apartat 5 del mateix article queda redactat així: "Quan es tenguí la guarda legal o l'esment directe d'un infant menor de sis anys o minusvàlid físic, psíquic o sensorial, que no tenguí una activitat retribuïda, tindrà dret a una reducció de la jornada de treball, amb la minva proporcional del salari, entre, al menys, un terç i un màxim de la meitat de la durada d'aquella.

Tindrà el mateix dret qui necessiti tenir cura directa d'una persona de la família, fins a segon grau de

consanguinitat o afinitat, que per raons d'edat, accident o malaltia no pugui valer-se per si mateixa, i que no dugui a terme cap activitat retribuïda.

La reducció de la jornada contemplada en el present apartat constitueix un dret individual de les treballadores i dels treballadors. Malgrat tot, si dues persones de la mateixa empresa tenguessin aquest dret pel mateix subjecte causant, l'empresari podrà limitar el seu exercici simultani per raons justificades de funcionament de l'empresa.

S'afegeix un nou apartat, 6, a l'art. 37: "La concreció horària i la determinació del període del permís de lactància i de la reducció de jornada, prevists als apartats 4 i 5, correspondrà a la treballadora o treballador, dintre de la seva jornada ordinària. Haurà de preavisar l'empresari amb quinze dies d'antelació la data en què s'incorporarà a la seva jornada ordinària. Les discrepàncies que puguin sorgir entre empresa i treballadora o treballador seran resoltes mitjançant el procediment establert a l'article 138 bis de la Llei de Procediment Laboral".

3. Nou redactat de l'apartat 1.d) de l'art.45

"Maternitat, risc durant l'embaràs de la dona treballadora, i adopció o acolliment, preadoptiu o permanent, de menors de sis anys.

4. Excedència per tenir cura de familiars

L'apartat 3 de l'article 46 queda redactat de la forma següent: 3 " Les treballadores i els treballadors tendran dret a un període d'excedència no superior a tres anys per tenir cura de cada filla o fill, tant quan ho sigui per naturalesa, com per adopció, o en els suposats d'acolliment, tant permanent com preadoptiu, a comptar des de la data de naixement o, al seu cas, de la resolució judicial o administrativa.

També tendran dret a un període d'excedència no superior a un any, llevat que s'estableixi una durada major per negociació col·lectiva, les treballadores i treballadors per tenir cura d'un familiar, fins a segon grau de consanguinitat o afinitat, que per raons d'edat, accident o malaltia no pugui valer-se per si mateixa, i no dugui a terme cap activitat retribuïda. L'excedència contemplada en aquest apartat constitueix un dret individual per als treballadors i les treballadores. No obstant, si dues o més persones treballadores de la mateixa empresa generassin aquest dret pel mateix subjecte causant l'empresari podrà limitar-ne l'exercici simultani per raons justificades de funcionament de l'empresa.

Quan un nou subjecte causant donàs dret a un nou període d'excedència, l'inici d'aquesta provocarà la finalització de la que, en el seu cas, es vengués disfrutant.

El període en el qual la treballadora o el treballador estigui en situació d'excedència conforme a l'establert en aquest article serà computable a efectes d'antiguitat i es tindrà dret a l'assistència a cursos de formació professional, la participació del quals haurà de ser convocada per l'empresa, especialment amb l'ocasió de la seva reincorporació. Durant el primer any tindrà dret a la reserva del seu lloc de treball. Passat aquest termini, la reserva estarà referida a un lloc de treball del mateix grup professional o categoria equivalent.

5. Article 5. Suspensió amb reserva de lloc de treball

L'apartat 4 de l'article 48 queda modificat de la següent manera: " En el suposat de part, la suspensió tindrà una durada de setze setmanes, que es disfrutaran de forma ininterrompuda, ampliables en el suposat de part múltiple en dues setmanes més per cada fill o filla del segon. El període de suspensió es distribuirà a opció de la interessada sempre que sis setmanes siguin immediatament posteriors al part. En cas de la mort de la mare, el pare podrà fer us de la totalitat o, en el seu cas, de la part que quedi del període de suspensió.

No obstant l'anterior, i sense perjudici de les setmanes posteriors al part de descans obligatori per a la mare, en el cas que el pare i la mare treballin, aquella, en iniciar-se el període de descans per maternitat, podrà optar perquè el pare disfruti d'una part determinada i ininterrompuda del període de descans posterior al part bé de forma simultània o successiva amb el de la mare, exceptuant que en el moment de la seva efectivitat la incorporació al treball de la mare suposi un risc per a la seva salut.

En els suposats d'adopció i acolliment, tant preadoptiu com permanent, de menors de fins a 6 anys, la suspensió tindrà una durada de setze setmanes ininterrompudes, ampliable en el suposat d'adopció o acolliment múltiple en dues setmanes més per a cada filla o fill a partir del segon, comptades a l'elecció del treballador o treballadora, bé a partir de la decisió administrativa o judicial d'acolliment per la qual es constitueix l'adopció. La durada de la suspensió serà, així mateix, de setze setmanes en els suposats d'adopció o acolliment de menors majors de sis anys d'edat quan es tracti de menors discapacitats o minusvàlids o que per les seves circumstàncies i experiències personals o que per provenir de l'estranger, tenguin especials dificultats d'inserció social i familiar degudament acreditades pels serveis socials competents. En el cas que la mare i el pare treballin, el període de suspensió es distribuirà a opció dels interessats, que podran disfrutar-lo de manera simultània o successiva, sempre amb períodes ininterromputs i amb els límits assenyalats.

En els casos de gaudiment simultani de períodes de descans, la seva suma no podrà excedir les setze setmanes previstes en els apartats anteriors o les que corresponguin en cas de part múltiple.

Els períodes als que es refereix el present article podran disfrutar-se en règim de jornada completa o a temps parcial, previ acord entre els empresaris i els treballadors afectats, en els terminis que reglamentàriament es determinin.

En els suposats d'adopció internacional, quan sigui necessari el desplaçament previ dels pares al país d'origen de l'adoptat, el període de suspensió, prevís per a cada cas en el present article, es podrà iniciar fins quatre setmanes abans de la resolució per la qual es constitueix l'adopció."

6. Article sisè. Suspensió amb reserva de llocs de treball en el suposat de riscos durant l'embaràs

S'introdueix un nou apartat 5 en l'article 48 de la Llei de l'Estatut dels Treballadors, en els següents terminis:

"5. En el supòsit de risc durant l'embaràs, en les terminis prevists en l'article 26, apartats 2 i 3, de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de Prevenció de Riscos Laborals, la suspensió del contracte finalitzarà el dia en què s'iniciï la suspensió del contracte per maternitat biològica o desaparegui la impossibilitat de la treballadora de reincorporar-se al seu lloc anterior o a un altre compatible amb el seu estat."

7. Article setè. Extinció del contracte de treball

1. La lletra d) de l'article 52 queda modificada de la següent manera:

"d) Per faltes d'assistència al treball, encara que justificades però intermitents, que arribin al 20 per 100 de les jornades hàbils en dos mesos consecutius, o el 25 per 100 en quatre mesos discontinus dins d'un període de dotze mesos, sempre que l'índex d'absentisme total de la plantilla del centre de treball superi el 5 per 100 en els mateixos períodes de temps.

No es computaran com a faltes d'assistència, als efectes del paràgraf anterior, les absències degudes a vaga legal pels temps de duració de la mateixa, l'exercici d'activitats de representació legal dels treballadors, accident de treball, maternitat, risc durant l'embaràs, malalties causades per embaràs, part o lactància, llicències i vacances, ni malaltia o accident no laboral, quan la baixa hagi estat acordat pels serveis sanitaris oficials i tenguí una duració de més de vint dies consecutius."

2. L'apartat 4 de l'article 53 queda modificat de la següent manera:

"4. Quan l'empresari no complís els requisits establerts en l'apartat 1 d'aquest article o la decisió extintiva de l'empresari tengués com a mòbil algunes de les causes de discriminació prohibides en la Constitució o en la Llei o bé s'hagués produït amb violació de drets fonamentals i llibertats públiques del treballador, la decisió extintiva serà nul·la, havent de fer l'autoritat judicial tal declaració d'ofici. La no concessió del preavís no anul·larà l'extinció, si bé l'empresari, amb independència dels altres efectes que procedesquin, estarà obligat a abonar els salaris corresponents a dit període. La posterior observància per l'empresari dels requisits incomplerts no constituirà, en cap cas, esmena del primitiu acte extingiu amb efectes des de la seva data.

Serà també nul·la la decisió extintiva en els següents suposats:

a) La dels treballadors durant el període de suspensió del contracte de treball per maternitat, risc durant l'embaràs, adopció o acolliment al que se refereix la lletra d) de l'apartat 1 de l'article 45 d'aquesta Llei, o la notificada en una data tal que el termini de preavís finalitzi dins de dit període.

b) La de les treballadores embarassades, des de la data d'inici de l'embaràs fins la del començament del període de suspensió a què es refereix la lletra a), i la dels treballadors que hagin sol·licitat un dels permisos als que es refereixen els apartats 4 i 5 de l'article 37 d'aquesta Llei, o estiguin disfrutant d'ells, o hagin sol·licitat l'excedència prevista en l'apartat 3 de l'article 46 de la mateixa.

L'establert a les lletres anteriors serà d'aplicació llevat que, en ambdós casos, es declari la procedència de la decisió extintiva per motius no relacionats amb l'embaràs o amb l'exercici del dret als permisos i excedència senyalats."

3. L'apartat 5 de l'article 55 queda redactat de la següent manera:

"5. Serà nul l'acomiadament que tenguí per mòbil algunes de les causes de discriminació prohibides en la Constitució o en la Llei, o bé es produesqui amb violació de drets fonamentals i llibertats públiques del treballador.

Serà també nul l'acomiadament en els següents suposats:

a) El dels treballadors durant el període de suspensió del contracte de treball per maternitat, risc durant l'embaràs, adopció o acolliment al que es refereix la lletra d) de l'apartat 1 de l'article 45 d'aquesta Llei, o el notificat en una data que inclogui el termini del preavís.

b) El de les treballadores embarassades, des de la data d'inici de l'embaràs fins a la del començament del període de suspensió a que es refereix la lletra a), i la dels treballadors que hagin sol·licitat un dels permisos als que es refereixen els apartats 4 i 5 de l'article 37 d'aquesta Llei, o els estiguin disfrutant, o hagin sol·licitat l'excedència prevista en el seu apartat 3 de l'article 46.

L'establert en les lletres anteriors serà d'aplicació, llevat que, en ambdós casos, es declari la procedència de l'acomiadament per motius no relacionats amb l'embaràs o amb l'exercici del dret als permisos i excedències senyalats."

CAPÍTOL II

Modificacions que s'introdueixen en el text refós de la Llei de Procediment Laboral, aprovat per el Real Decret legislatiu 2/1995, de 7 d'abril

Article vuitè. Extinció del contracte de treball

1. L'apartat 2 de l'article 108 queda redactat de la següent manera:

"2. Serà nul l'acomiadament que tenguí com a mòbil alguna de les causes de discriminació previstes en la Constitució i en la llei, o es produesqui amb violació de drets fonamentals i llibertats públiques del treball.

Serà també nul l'acomiadament en els següents suposats:

a) El dels treballadors durant el període de suspensió del contracte de treball per maternitat, risc durant l'embaràs, adopció o acolliment."

2. L'apartat 2 de l'article 122 queda redactat de la següent manera:

"2. La decisió extintiva serà nul·la quan:

a) No s'hagués complert les formalitats legals de la comunicació escrita, amb menció de causa.

b) No s'hagués posat a disposició del treballador la indemnització corresponent, llevat d'aquells suposats en els que tal requisit no vingués legalment exigit.

c) Resulti discriminatòria o contrària als drets fonamentals i llibertats públiques del treballador.

d) S'hagi efectuat en frau de llei eludint les normes establertes pels acomiadaments col·lectius, en els casos a què es refereix l'últim paràgraf de l'article 51.1 del text refós de la Llei de l'Estatut dels Treballadors.

Serà també nul·la la decisió extintiva en els següents suposats:

a) La dels treballadors durant el període de suspensió del contracte del treball per maternitat, risc durant l'embaràs, adopció o acolliment.

b) La de les treballadores embarassades, des de la data d'inici de l'embaràs fins a la del començament del període de suspensió a què es refereix la lletra a), i dels treballadors que hagin sol·licitat un dels permisos a què es refereixen els apartats 4 i 5 de l'article 37 de l'Estatut dels Treballadors, o n'estiguin disfrutant, o hagin sol·licitat l'absència prevista en l'apartat 3 de l'article 46 de l'Estatut dels Treballadors.

L'establert en les lletres anteriors serà d'aplicació, llevat que, en ambdós casos, es declari la procedència de la decisió extintiva per motius no relacionats amb l'embaràs o amb l'exercici del dret als permisos i excedència assenyalats."

CAPÍTOL VI

Modificacions que s'introdueixen a la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de Mesures per a la Reforma de la Funció Pública.

Art. 19è. Excedència per tenir cura de familiars

L'apartat 4 de l'article 29 queda redactat de la forma següent:

"4. Els funcionaris tendran dret a un període d'excedència de duració no superior a tres anys per tenir cura de cada fill, tant si ho és per naturalesa com per adopció o acolliment permanent o preadoptiu, a contar des de la data de naixement o, en el seu cas, de la resolució judicial o administrativa.

També tendran dret a un període d'excedència, de duració no superior a un any, els funcionaris per tenir cura d'un familiar que es trobi al seu càrrec, fins a segon grau inclòs, de consanguineïtat o afinitat que, per raons d'edat, accident o malaltia, no pugui valer-se per si mateix, i no realitzi activitat retribuïda.

El període d'excedència serà únic per a cada subjecte causant. Quan un nou subjecte causant donàs lloc a una nova excedència, l'inici del període de la seva posarà fi al que s'estès gaudint.

Aquesta excedència constitueix un dret individual dels funcionaris. En cas que dos funcionaris generassin el dret a gaudir-lo pel mateix subjecte causant, l'Administració podrà limitar el seu exercici simultani per raons justificades relacionades amb el funcionament dels serveis.

El període de permanència en aquesta situació serà computable a efectes de triennis, consolidació de grau personal i drets pasius. Durant el primer any, els funcionaris tendran dret a la reserva del lloc de treball que desenvolupaven.

Passat aquest període, l'esmentada reserva ho serà al lloc en la mateixa localitat i del mateix nivell i retribució."

Article vintè. Permís per maternitat i paternitat

L'apartat 3 de l'article 30 queda redactat de la forma següent:

"3. En cas de part, la duració del permís serà de setze setmanes ininterrompudes, ampliables en el cas de part múltiple en dos setmanes més per cada fill a partir del segon. El permís es distribuirà a opció de la funcionària sempre que sis setmanes siguin immediatament posteriors al part. En cas de mort de la mare, el pare podrà fer ús de la totalitat o, en el seu cas, de la part que quedi del permís.

A pesar de tot, i sense perjudici de les sis setmanes immediates posteriors al part de descans obligatori per a la mare, en cas que mare i pare facin feina, aquesta, en iniciar-se el període de descans per maternitat, podrà optar perquè el pare gaudeixi d'una part determinada i ininterrompuda del període de descans posterior al part, bé de manera simultània o successiva amb el de la mare, excepte que en el moment de la seva efectivitat la incorporació al treball de la mare suposi un risc per a la seva salut.

En els casos d'adopció o acolliment, tant preadoptiu com permanent, de menors de fins sis anys, el permís tindrà una duració de setze setmanes ininterrompudes, ampliables en el cas d'adopció o acolliment múltiple en dues setmanes més per a cada fill a partir del segon, contades a l'elecció del funcionari bé a partir de la resolució judicial per la que es constitueix l'adopció. La duració del permís serà, tanmateix, de setze setmanes en els casos d'adopció o acolliment de menors, majors de sis anys d'edat, quan es tracti de menors discapacitats o minusvàlids o que per les seves circumstàncies i experiències personals o que, per venir de l'extranger, presentin especials dificultats d'inserció social i familiar, degudament acreditades pels serveis socials competents. Cas que el pare i la mare treballin, el permís es distribuirà a opció dels interessats,

que podran gaudir-lo de manera simultània o successiva, sempre amb períodes ininterromputs.

En els casos d'ús simultani de períodes de descans, la seva suma no podrà excedir les setze setmanes previstes en els apartats anteriors o les que corresponguin en cas de part múltiple.

En els casos d'adopció internacional, quan sigui necessari el desplaçament previ dels pares al país d'origen de l'adoptat, el permís previst per cada cas en el present article, podrà iniciar-se fins quatre setmanes abans de la resolució per la que es constitueix l'adopció."

CAPÍTOL VII

Modificacions que s'introdueixen dins la LLei de Funcionaris Civils de l'Estat, text articulat aprovat per Decret 315/1964, de 7 de febrer.

Article vintiuè. Llicència per risc durant l'embaràs

S'introdueix un nou nombre 3 dins l'article 69 amb la següent redacció:

"3. Quan la circumstància a què es refereix el nombre 3 de l'article 26 de la LLei 31/1995, de 8 de novembre, de Prevenció de Riscos Laborals, afectàs una funcionària inclosa en l'àmbit d'aplicació del mutualisme administratiu, podrà donar-se llicència per risc durant l'embaràs en els mateixos termes i condicions que les previstes en els nombres anteriors." □

EL VIATGE DEL SEUS SOMNIS AL SEU ABAST AMB

SERRA NORD

NOUS CAMINS PER VIATJAR

C/ 31 de Desembre, 12 - 07004 PALMA

tel.- 20 46 00 - fax.- 20 44 50

**PERQUÈ ELS OFERIM
ELS MILLORS VIATGES
ALS MILLORS PREUS!**

AMB LA QUALITAT DE: **RAMUNFANA**

Des del setembre de l'any passat, l'STEI participa com a part impulsora i potenciadora de la plataforma 0-3. Així treballa i reivindica per aconseguir els seus objectius

Manifest de l'escola infantil 0-3

La Reforma Educativa que suposà la LOGSE semblava en un principi una gran passa endavant del nostre Sistema Educatiu. Després d'un temps de la seva aprovació, l'anàlisi de les diferents realitats, ens fa sentir inquiets per la situació en què es troba actualment l'Educació Infantil i especialment el primer cycle 0-3: la seva adscripció als serveis socials en algunes CA, la no inclusió en el mapa escolar, la ruptura dels dos cicles, l'inexistent increment de l'oferta pública, la regressió pressupostària de les administracions, la creixent demanda social desatesa...

Per això ens veim obligats a denunciar aquesta realitat i a reivindicar com a punt de partida els següents aspectes:

Extensió de l'oferta

- La consolidació d'una xarxa pública 0-6
- Reclamar la inclusió del primer cycle 0-3 en el mapa escolar de cada localitat, contemplant els centres que funcionen amb voluntat de servei públic i planificant l'extensió a partir d'ells.
- Establir de forma prioritària la continuïtat dels nins i de les nines del primer al segon cycle en el procés de matriculació.

Finançament

Exigim a les administracions educatives que assumeixin el finançament de l'Educació Infantil per mitjà d'una xarxa pública d'acord amb les demandes de cada localitat.

Exigim la retirada de les polítiques de finançament que no vagin dirigides a garantir el funcionament global dels centres. Rebutjam els bons escolars com a forma de finançament.

Model Educatiu

Una Escola Infantil de qualitat implica un context educatiu on l'infant se sent persona entre persones, que garanteix la cobertura de totes les necessitats de l'infant (fisiològiques, afectives, educatives, relacionals, cognitives), que disposa d'un adult com a referent d'atenció, comunicació i afecte. Aprèn i es desenvolupa a partir de la pròpia activitat i iniciativa en el joc, les rutines i la seva participació en les activitats planificades o experiències orientades, segons les propostes curriculars, el desplegament de competències o l'enriquiment de vivències i coneixement de l'entorn. Vol dir també una escola democràtica, dialogant i participativa, oberta a la comunitat, a les famílies i a barri.

la implantació d'aquest model requereix unes característiques determinades en relació a les condicions materials del centre, a l'organització i funcionament intern, a la formació inicial i permanent dels educadors.

- **Una infraestructura** d'espais i equipaments segons la normativa del decret de mínims.
- **Condicions laborals dignes per als treballadors:** horàries i retributives equiparades a la resta d'etapes educatives.
- **Formació i titulació dels educadors:** exigim l'establiment de plans de formació conjunts entre els

professionals dels dos cicles per garantir els mateixos criteris educatius a tota l'etapa.

- **Un nombre de nins per educador** que faci possible tenir una atenció individualitzada als infants. Aquestes ràtios haurien de ser:

0-1 anys: 5 infants per educador
 1-2 anys: 8 infants per educador
 2-3 anys: 14 infants per educador
 3-4 anys: 18 infants per educador

- **Programa d'integració:** capaç d'acceptar i integrar la deficiència i diversitat (ètnica, religiosa, cultural, social, psíquica, física, etc.) amb educadors de suport i assessorament d'un equip psicopedagògic.
- **Horari restringit** que respecti les necessitats i els drets dels infants (no només de vuit hores)

Plataforma 0-3 anys

La Plataforma 0-3, que compta amb el suport de les escoles infantils municipals i privades amb voluntat de públiques de Mallorca, la Federació d'Associacions de Veïns de Palma i associacions de pares i mares d'alumnes, a més d'organitzacions especialment qualificades com sindicats i partits polítics, ha treballat durant els darrers mesos en l'elaboració d'un document unitari que contempla la millora de l'educació infantil a partir de canvis substancials en la gestió i la legislació actualment vigents.

Durant aquest període s'han recollit prop de 4000 firmes de persones afectades per la problemàtica que planteja aquest tram educatiu.

Entre les reivindicacions més rellevants, hi ha la promulgació (amb caràcter d'urgència) d'un Decret-Llei per part del Govern Balear que contempli l'assumpció de la gestió de les escoles infantils en el tram 0-3 per part de la Conselleria d'Educació del Govern, com a pas previ a l'aprovació pel Parlament d'una Llei que desenvolupi la LOGSE en el sentit d'adequar-la a la nostra realitat territorial i a les característiques de la societat insular, i que contempli els següents requisits bàsics:

- a) La Conselleria d'Educació assumirà totes les competències en l'etapa educativa 0-6.
- b) Al cicle educatiu 0-3, els recursos materials i humans exigibles i els corresponents Serveis d'Inspecció amb capacitat sancionadora seran gestionats exclusivament per la Conselleria d'Educació.

- c) Es promouran convenis amb els consells i els ajuntaments per garantir els recursos necessaris per a una bona prestació dels serveis educatius corresponents. Qualsevol tipus de finançament haurà de revertir directament al propi centre.

Com a exigències primordials, complementant el Decret-Llei esmentat, reclama que s'aprovi una resolució parlamentària que inclogui els següents acords:

1. Crear una comissió formada per representants de l'administració, dels grups parlamentaris, de les associacions municipalistes i del Marc Unitari de la Comunitat Educativa per tal de definir les línies d'actuació en el repartiment de l'oferta pública per al 1r Cicle de l'Educació Infantil (0-3 anys) i en la recerca de noves fórmules del funcionament de les escoles infantils, pas previ per a la posterior elaboració del Mapa Escolar corresponent.
2. Assumpció immediata per part de la Conselleria d'Educació de les escoles infantils que siguin actualment competència del Govern.
3. Augmentar segons les necessitats les partides pressupostàries de la Conselleria d'Educació destinades a les escoles infantils pròpies, les escoles de les corporacions locals i les escoles infantils promogudes per escoles o cooperatives d'iniciativa privada sense afany de lucre.
4. Incrementar l'oferta educativa de les Escoles Infantils, sota la titularitat i la tutela de la Conselleria d'Educació.
5. Elaborar un currículum propi per al cicle 0-3, que contempli la nostra realitat lingüística i cultural, la qualificació professional dels mestres i les ràtios màximes d'alumnes per educador i aula.
6. Cercar els mecanismes adients perquè el professorat adscrit al tram educatiu de 0 a 3 anys tingui la consideració de docent, igualant el seu horari lectiu al dels docents del cicle 3-6 i augmentant la plantilla a cada Escola Infantil dependent de la Conselleria d'Educació (la gestió no pot recaure en cap altre organisme del Govern).
7. Prendre les mesures necessàries per tal que la inspecció educativa disposi d'uns criteris clars en el control organitzatiu i pedagògic de les escoles infantils privades, que, si incompleixen la normativa legal, no podran rebre cap tipus d'ajut procedent dels recursos públics ni podran seguir desenvolupant la seva tasca docent. □

Casa Pomar Flores

ARTICLES
PER A ARTISTES

PAPERS PINTATS
PINTURES
MARCS I MOTLLURES

Sant Miquel, 77
Tel. 971 72 14 83
07002 Palma de Mallorca

SERVEI DE
LLIBRES
ESTRANGERS
LLIBRES
DELS PAÏSOS
CATALANS
JOGUINES
I LLIBRES
INFANTILS

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 971 71 38 21
07002 Palma

Institut superior
d'estudis
psicològics

isep
formació

SESSIONS CLÍNIQUES

- 25 de febrer** *Intervenció psicopedagògica en un nin sord*
A càrrec de Pepa Medina
Lloc: Escola de Formació en Mitjans Didàctics
C/. Marià Canals, 13
Hora: 19 hs.
- 31 de març** *Intervenció psicopedagògica en un cas amb retard mental*
A càrrec de Núria Gordón
Lloc: Escola de Formació en Mitjans Didàctics
C/. Marià Canals, 13
Hora: 19 hs.

la creació d'una xarxa escolar de les zones rurals amb la constitució dels col·legis rurals agrupats (CRA). I amb data 15 de maig de 1997, va eixir l'Ordre que regula la constitució de CRAs a la Comunitat Valenciana.

Els CRAs són, per tant, agrupacions escolars rurals constituïdes per aules ubicades en localitats diferents que, en conjunt configuren un sol centre. El CRA integra els recursos humans i materials corresponents a les unitats agrupades i aquells altres que se li assignen per raó de la seva constitució.

Les unitats agrupades en un CRA es consideren **extingides** com **unitats independents**, i, per tant, perden la seva autonomia com a centre.

ORGANITZACIÓ DELS CRA'S

La organització i funcionament dels CRAs es regirà pel Reglament Orgànic i Funcional de les Escoles d'Educació Infantil i Primària introduint les adaptacions necessàries:

ÒRGANS UNIPERSONALS DE GOVERN

Quan en un aulari dels que constitueixen el CRA no estigui designat algun dels òrgans unipersonals, el director designarà, prèvia consulta amb el Consell Escolar un coordinador que, per delegació el substituirà en cas d'absència, i assumirà les seves funcions per a la resolució de qüestions puntuals que necessitin una intervenció urgent.

ÒRGANS COLEGIATS DE GOVERN

CONSELL ESCOLAR

a) Representació del professorat: com a mínim un/a mestre/a per cada aulari/localitat. Si no fóra possible perquè el nombre de membres en representació fóra inferior al nombre

de localitats l'ordre seria en funció del nombre d'aules i de la matrícula.

En absència de representació del professorat d'un aulari/localitat en el Consell Escolar, podrà assistir a les sessions un representant amb veu però sense vot.

b) Representació de pares i mares de l'alumnat: com a mínim un/a pare/mare per aulari/localitat. Si no fóra possible s'aplicarien els mateixos criteris que en l'apartat anterior.

c) Representació municipal: correspondrà a un dels ajuntaments dels municipis els aularis dels quals formen part del CRA.

En absència de representació municipal d'un aulari /localitat en el Consell Escolar podrà assistir-hi un representant amb veu però sense vot.

d) Representació de l'alumnat: es procurarà que existeixi

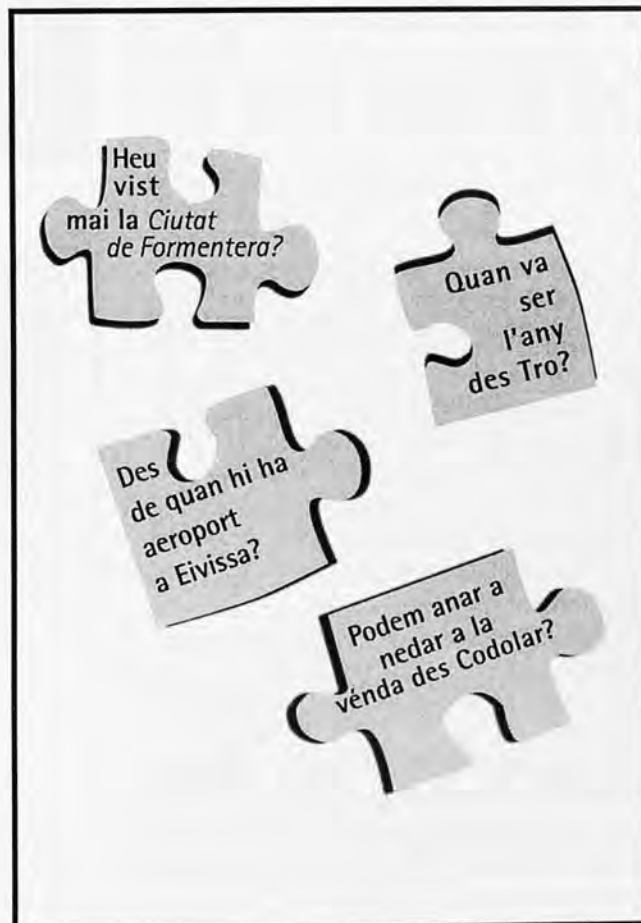
representació per cada un dels aularis/localitats que configuren el CRA.

En cas d'impossibilitat perquè existeixi un menor nombre de representants que de localitats, la representació tindrà caràcter rotatori per cursos acadèmics.

e) Elecció dels representants: El sistema d'elecció dels representants serà l'establert amb caràcter general en el Reglament Orgànic i Funcional als membres que prèvia candidatura hauran obtingut un major nombre de vots en el seu àmbit territorial.

ÒRGANS DE COORDINACIÓ DOCENT

Equips de cicle, comissió de coordinació pedagògica i tutories desenvoluparan les funcions pròpies a més de l'elaboració i desenvolupament del projecte educatiu de centre, del projecte curricular i de la programació general anual. □

Ana Camino

Les propostes que a continuació hem resumit, sorgeixen a partir d'una valoració de la trobada de l'any passat i de la nostra realitat a Eivissa.

L'escola unitària de Buscastell és similar a la resta d'escoles petites d'Eivissa.

La meua experiència comença fa tres cursos quan, de forma voluntària, vaig voler provar la feina a una escola unitària d'Eivissa. Aquesta iniciativa és totalment factible sobretot quan es tracta d'anar-ten de Mallorca.

Allò que havia de ser per a un curs escolar es va convertir en una experiència voluntària que enguany complirà quatre anys. Al principi l'únic que feia era comparar amb les escoles grans on havia fet feina, intentava aplicar els mateixos esquemes i m'adonava que no tenien res a veure. Era una altra realitat molt interessant i enriquidora, però totalment diferent.

És un lloc de feina on fas molt més que de mestra, t'integres més i més ràpidament i el mateix els passa als alumnes. A diari faig diverses activitats al mateix temps perquè, mentre estàs amb uns quants grups, sona el telèfon i/o ve el camió de l'aigua de la cisterna que, lògicament està tancada, i s'ha d'anar a obrir i firmar el rebut. Aquest fet és més evident a principi de curs ja que està el pati ple de persones treballant, arreglant coses, posant arena, etc. I això fa que contínuament hagi de sortir de l'aula. A més a més, en Toni que té tres anys, vol anar al bany mentre tu estàs a l'altra banda del pati i ell no es pot desambotonar el pantaló vaquer que du aquell dia.

Amb aquest ritme, els infants per una banda es fan més autònoms i per s'altra aprenen a ajudar dins l'aula perquè nosaltres no podem fer-ho tot. De fet hi ha infants que ja saben enviar un fax, fer-se fotocòpies, explicar al company un dubte...

La meua experiència personal a Buscastell es troba també amb uns companys i companyes d'altres unitàries que duen el mateix ritme que jo i amb els quals feim feina i sortides conjuntes.

Ana Camino, a la unitària de Buscastell.

La valoració d'aquesta experiència és positiva tant a nivell personal com a nivell d'infants. No obstant, perquè tot això pugui continuar i millorar feim les següents propostes de futur:

1. Tornam reivindicar hores lectives com a càrrecs directius o bé un administratiu per a l'escoles unitàries.
2. Tornam demanar dos mestres tutors o bé un mestre de suport per a totes les escoles petites.
3. Demanam el compromís de plantejar-nos objectius però també de repartir responsabilitats i revisar-les l'any següent.
4. Volem una implicació directa de les institucions, no només a nivell burocràtic sinó de suport humà per contactar personalment amb cada centre...□

Una assegurança intel·ligent

tecno broker

Correduria de Seguros S. L.

Una assegurança eficaç

Productes comercialitzats en exclusiva

C/ Julià Àlvarez, 8 1r esq.
07004 Palma de Mallorca
Tel. 971 76 13 35
Fax 971 76 07 52

- Llar
- Subsidi
- Medicina privada

La Ciutat de Formentera era una balandra

L'aeroport s'obri l'any 1948

El 1730 quan va esclatar el polvori de Dalt Vila

No, és de Sant Llorenç i no limita amb la mar

El tercer volum ja és a la venda

Consell Insular d'Eivissa i Formentera

Conselleria de Cultura

TECNOSPORT

PISCINES

TENNIS

SQUASH

POLIESPORTIUS

GUNITATS

PAVIMENTS POROSOS

C/ Gremi dels Boters, 19
07009 Palma
Tel.: 971 43 02 00
Fax: 971 43 14 80

C/ Deulosal, 19
Maria de la Salut
Tel.: 971 52 53 50

SANICALOR

Sales de bany

SANITARIS, GRIFERIA, CERÀMICA, GRES, CALEFACCIÓ, AIRE CONDICIONAT, ACCESSORIS DE BANY

Exposició
Ausiàs March, 38
Tel. 971 29 12 64
Fax 971 29 12 65
07003
Palma de Mallorca

Exposició, oficines i magatzem
Gremi dels Boters, 19
Tel. 971 43 02 00
Fax 971 43 14 80
07009 Palma de Mallorca

...en un somni, a Formentera!

Vicenç García i Fuster

Acabam de dinar i tenim un parell d'hores abans de pujar al ràpid que ens ha de dur a Eivissa. No ens podem estar d'aprofitar l'ocasió per fer una visita ràpida a l'illa.

Començam l'itinerari a es Caló, lloc d'on salpava "es llaüt dels Caló", un llaüt a vela que unia Formentera i Eivissa, i segurament un dels racons més hermosos de Formentera.

Una carretera plena de revolts ens ha de dur a la Mola:

*Alta Mola, extrem replà,
dura cinglera rodona...*

Un massís pla, amb una església, una escoleta, un far i un molí.

Però abans d'arribar-hi, a mig camí, contemplam Formentera des del Mirador. Una imatge que quedarà, per sempre més, retinguda a les nostres retines: a la dreta, les platges de Tramuntana i Llevant, amb els penya-segats de Punta Prima. A l'esquerra, les platges de Migjorn, amb el cap de Bar-

baria al fons. Intuïm, a l'horitzó, *erecte diferent, al seu caire, es Vedrà.*

A dalt, una església blanca presideix el silenci del petit nucli de cases que l'envolten.

Damunt el penya-segat, al fons d'una carretera dreta, apareix, majestuosa, la figura d'un far.

Ens hi anam acostant i deixam al nostre pas un molí fariner -un bon dia hi va arribar en Bob Dylan i hi va romandre una tem-

porada-, tancons de pedra seca, vinyes...

A cent vint metres sobre el nivell de la mar, el far de la Mola envia la seva llum a quasi vuitanta quilòmetres de distància. Un dia, el farer em va dir que un far és com un braç que s'allarga, és com una veu que dóna seguretat.

I a devora seu, un monòlit recorda Jules Verne i una obra seva que parla de Formentera: Hèctor Servadac.

Abans de fer una aturada al sepulcre megalític de ca na Costa, el més antic de les pitiüses, ens returam davant la Fonda Pepe, una mena de santuari del moviment hippy - peluts per als formenterers- que s'instal·là a Formentera cap els anys seixanta.

Dos estanys on cau el dia...

El Pudent i el des Peix... *El cel aquí és molt gran, i s'hi allarga el crepuscle interminablement.*

L'estany Pudent o dels Flamencs, un dia lloc d'obligada aturada del llarg camí migratori d'aquestes aus -avui només l'escultura d'un grup de flamencs són el testimoni del seu pas per l'illa- i estany que bastia d'aigua els dipòsits de les antigues salines.

A l'estany del Peix les barques romanen amarrades en espera que els vents calmin. Entre la carretera i les aigües de l'estany observem les runes del que va ser un camp de concentració els anys posteriors de la guerra civil, de tant trist record per als formenterers.

Camí de Barbaria el paisatge ens acarona.

Camps de pedra, algun bocí de terra més agrada, figueres d'ombra adormida i front auster d'algun pi.

El ritme tranquil i suau del paisatge es trenca sobtadament. Ara el panorama es dibuixa dur i esquerp. L'extrema soledat del Cap només la trenquen unes cabres que es creuen en el nostre camí i alguna curiosa sargantana que aixeca el seu cap al nostre pas.

També un far, el de Barbaria, domina la cinglera i espera, vigilant, que la fosca encengui la seva llanterna.

Espadats de Barbaria, gran arc obert al migdia...

Un forat, com una mena de mossegada a tall de terra s'obri davant nostre. Ens hi endinsam.

La foscor ens fa mal al ulls. Caminam uns metres i ens envaeix una llum enlluernadora: als nostres peus la immensitat blava de la mar. Ara som nosaltres qui dominam el penya-segat.

La mar que també és nostra, la mar, sempre la mar; i aquesta Formentera de gràcia indefinible...

El dia cau lentament.

El nostre viatge s'acaba. La lluna s'atansa. Passam per Sant Francesc.

Sant Francesc, esglésiola amb brau posat de castell, porta entorn com un anell el clar paisatge que vola.

A la Savina, el Rápido de Menorca ha engegat els motors. Un fum negre omple l'espai.

Al fons de l'espigó, entre la negritud endevin la inconfusible figura de la Joven Dolores. Quantes històries, quantes aventures. Si les seves velles fustes parlassin... Només la Dolores en dies de temporal s'atrevia a desafiar la fúria dels Freus. Però ara roman silenciosa atracada al moll.

M'hi acost. El vent juga amb un mocador de quadres vermells i negres estès a popa. La Dolores gemega quan, empesa per les ones, el seu cos topa amb una roda de goma que la separa de la paret de l'espigó.

Fa uns anys, un dia de temporal, vaig fer la travessia amb la Dolores. Enmig dels Freus cruixia tant que semblava que s'havia de desfer en mil bocins. Les rialles d'alguns turistes s'havien tornat ganyotes de por. L'aigua, al bell mig de la barca, anava de banda a banda. Però dret, devora la barra que servia de bar, un vell mariner, amb un tasset d'herbes a la mà, espetà: "Quan un home s'aguanta dret és que no hi ha mal temps". Allò em va tranquilitzar.

Formentera... Un altre cop un gust distint. □

Nota: El redactat en cursiva són fragments de les obres "Formentera" i "L'altra illa" del poeta eivissenc Marià Villangómez.

Necessitats Formatives del professorat d'educació primària de les illes Balears (II)

Priorització de les necessitats formatives

Miquel F. Oliver
Professor associat de la UIB

1. Introducció

Tal com anunciarem en la primera part d'aquest article (vegeu **PISSARRA** núm. 97), amb aquesta entrega volem completar el resum de la recerca sobre l'Anàlisi de Necessitats Formatives (ANF) del professorat de primària de les illes Balears.

D'acord amb això, en aquest article presentam: (a) la priorització de necessitats formatives d'acord amb les opinions del docents (necessitats sentides) i dels tècnics de l'administració (necessitats normatives); (b) un resum de les necessitats comparatives a partir de l'opinió del professorat; (c) les solucions a les necessitats crítiques segons l'opinió d'un grup d'experts en Formació Permanent del Professorat (FPP); (d) finalment, a mode de conclusió, ens aventuram a suggerir diverses propostes d'actuació a partir dels resultats de la recerca.¹

2. Priorització de necessitats

Seguint els criteris de classificació de necessitats que ens presenta Kaufman (1987, 115), i a partir de les aportacions de Lane, Crofton i Hall (1983) i Klein (1971)² i la Puntuació T, hem elaborat la nostra pròpia classificació de les

competències segons el nivell de priorització de les necessitats i que presentam a la taula 1.

2.1. Priorització de les necessitats per categories

A partir de l'anàlisi del nivell de priorització de les necessitats per categories (vegeu taula 2) les hem

Taula 1. Classificació de les competències segons el nivell de priorització de les necessitats		
Nivell de priorització	% respecte al total de les competències	Núm. de competències del nostre inventari que pertanyen a aquest apartat
Necessitats "crítiques"	5%	4
Necessitats "molt importants"	20%	15
Necessitats "importants"	30%	23
Necessitats "poc importants"	40%	30
Necessitats "gens importants"	5%	4
TOTAL	100 %	76

¹ Les dades del present estudi s'han obtingut a partir dels següents instruments: (a) Per a la detecció de les necessitats sentides (professors), normatives (tècnics) i comparatives s'ha utilitzat un qüestionari amb una versió per a cada col·lectiu (QUANFPEP i QUANFPEP -N) on es presentaven un total de 76 competències docents dividides en 9 categories. (b) Per a determinar les causes i les solucions de les necessitats detectades s'ha de realitzat un panell Delphi amb la participació d'experts en FPP, els quals han complimentat dos qüestionaris (QUCASO i QUCASO -2).

² Aquest autors ens presenten l'Índex de Priorització de Necessitats (Priority Need Index -PNI), el qual es calcula mitjançant la següent fórmula: $PNI = SD \times (SD - SE)$ (SD= Situació desitjada, SE= Situació existent).

classificat en tres grups: (a) Categories majoritàriament "crítiques" i "importants", (b) Categories en què les competències es distribueixen de forma regular entre els distints nivells d'importància i (c) Categories majoritàriament "poc importants".

a) *Categories majoritàriament "crítiques" i "importants".*

En aquest grup trobam dues categories, la de *Tecnologia informàtica (coneixement personal i ús formatiu)* és la que té un nivell de prioritats més important, ja que la gran majoria de les seves necessitats es troben entre el nivell "crític" i el "molt important" (87,5%) i les que no es troben en aquests apartats s'ubiquen en el nivell "important" (12,5 %). La segona categoria d'aquest grup és la d'*Exercici professional*, en la qual el bloc més gros de necessitats és del nivell "important" (80%) seguit d'un altre grup de "crítiques" i "molt crítiques" (20%).

b) *Categories en què les competències es distribueixen de forma regular entre els distints nivells d'importància i, per tant, de necessitat.*

A les categories de *Formació científica i pràctica pedagògica* i *Avaluació* les competències es distribueixen entre els distints nivells de prioritats i per tant es combinen competències que presenten necessitat amb d'altres que no en presenten.

c) *Categories majoritàriament "poc importants".*

Les categories on es detecta menys nivell de necessitat són, en primer lloc la de *Contingut acadèmic*, ja que totes les competències han estat classificades com a "poc importants" o "gens importants" (100%). També té un nivell molt baix de necessitat la categoria de *Llengua i cultura pròpies*, perquè la gran majoria han considerat les competències que s'hi inclouen com a poc importants o gens importants (83,3 %).

Taula 2. Categories segons el nivell de prioritats de necessitat³

Categoria	% de competències "Crítiques" i "Molt importants"	% de competències "importants"	% de competències "poc importants" i "gens importants"
1. Formació científica i pràctica pedagògica	25 %	37,5 %	37,5 %
2. Contingut acadèmic	0 %	0 %	100 %
3. Programació de l'activitat docent	30 %	20 %	50 %
4. Avaluació	30 %	40 %	30 %
5. Organització de l'aula	16,7 %	33,3 %	50 %
6. Organització i gestió del centre	0 %	42,9 %	57,1 %
7. Llengua i cultura pròpies	0 %	16,7 %	83,3 %
8. Tecnologia informàtica (coneixement personal i ús formatiu)	87,5 %	12,5 %	0 %
9. Exercici professional	20 %	80 %	0 %

³ Els ombrejats destaquen les tendències majoritàries

En aquest mateix apartat hem de situar les categories *Organització i gestió de centre*, *Organització de l'aula* i *Programació de l'activitat docent*, malgrat que els percentatges de poc i gens importants no siguin tan elevats.

2.2. Priorització de les necessitats per competències

D'acord amb la classificació nostra classificació de competències segons el nivell de prioritats (vegeu taula 1) distingirem entre el 5% primer de les competències (4 necessitats en el nostre cas) que seran les necessitats "crítiques" (vegeu taula 3) i el 20 % següent, que seran les necessitats "molt importants" (15 necessitats en el nostre cas) (vegeu taula 4). El total d'aquests dos percentatges suposa que les 19 necessitats

amb valors més alts en la mitjana aritmètica de les puntuacions de necessitat són les que tenen un nivell "superior" de necessitat ("crítiques" i "molt importants") (Kaufman, 1987, 115).

Les 19 competències de les taules 3 i 4, que hem considerat necessitats prioritàries (les "crítiques" i les "molt importants") han estat la base de la segona fase del nostre estudi: Identificació de Necessitats, en la qual mitjançant el pannel Delphi un grup d'experts arribarà a un consens sobre les causes i les solucions d'aquestes necessitats.

La necessitat de resumir ens ha aconsellat obviar les 23 competències que hem considerat "importants" i les 30 que hem classificat com a "poc importants". Per

Taula 3. Necessitats "crítiques" (de més a menys necessitat)

1. Utilització de la informàtica educativa com a suport d'activitats formatives.
2. Realització d'adaptacions curriculars per a alumnes superdotats.
3. Coneixement de tècniques per fer front a situacions professionals de risc (estrès, tècnica vocal, esgotament, depressions...).
4. Desenvolupament d'estratègies per estimular la capacitat d'adequació dels alumnes amb problemàtiques socials (agressivitat, passivitat...) a l'entorn social.

Taula 4. Necessitats "molt importants" (de més a menys necessitat)

- 5- Realització d'adaptacions curriculars per a alumnes amb dificultats d'aprenentatge.
- 6- Utilització de tècniques per avaluar el progrés dels alumnes amb dificultats d'aprenentatge i d'alumnes superdotats.
- 7- Utilització de la telemàtica per identificar recursos i/o trobar informació (internet...).
- 8- Utilització de la telemàtica per comunicar-se amb altres (e-mail, chatting).
- 9- Utilització de la informàtica a nivell bàsic.
- 10- Potenciació de processos que ajudin els alumnes a aprendre a pensar.
- 11- Utilització de programes multimèdia.
- 12- Utilització de tècniques per a la detecció de dificultats (cognitives, emocionals, afectives, psíquiques, socials...) en els alumnes i desplegament d'actituds envers aquesta problemàtica.
- 13- Posada en pràctica d'activitats que ajudin els alumnes a reflexionar sobre el seu propi pensament (metacognició).
- 14- Utilització de tècniques i mètodes per a l'autoavaluació del professor/a i dels equips docents.
- 15- Utilització de programes de tractament de text.
- 16- Utilització de metodologies de Qualitat Total per a l'avaluació del centre educatiu.
- 17- Realització de programacions que tendeixin a la innovació educativa (dissenys d'innovació curricular).
- 18- Utilització de programes de gestió (fulls de càlcul, bases de dades).
- 19- Implementació d'estratègies per tal d'adequar el procés d'ensenyament a les diferències individuals dels alumnes.

altra banda volem destacar el 5% darrer de la llista de prioritització i que seran per tant les competències que no són considerades necessitats (vegeu la taula 5).

algunes de les troballes més significatives són les següents:

Els docents de major edat tenen una percepció de neces-

Taula 5. Necessitats "gens importants" (o no necessitats) (de més a menys necessitat)

- 73- Organització de l'espai escolar i temporització de l'activitat docent.
- 74- Realització de programacions d'aula.
- 75- Utilització de la llengua catalana com a vehicle de comunicació en el centre i com a llengua d'ensenyament.
- 76- Utilització de coneixements científicotècnics actualitzats referents a les àrees en què impartiu docència i/o les tasques professionals que desenvolupa.

3. Necessitats comparatives

Pel que fa a les opinions dels docents sobre les seves necessitats (necessitats sentides), hem analitzat mitjançant la comprovació d'hipòtesis que prèviament ens havíem plantejat l'existència o no de diferències entre determinats grups o col·lectius docents,

sitat superior als altres docents en aspectes referits al coneixement i l'ensenyament de la llengua catalana i la seva utilització com a llengua d'ensenyament, tècniques de treball cooperatiu i en la utilització de tècniques per fomentar la participació dels alumnes en la presa de decisions.

Per contra, aquests docents tenen una percepció menor de

necessitat que els altres en competències com són l'elaboració i gestió de projectes de col·laboració amb famílies i amb entitats cíviques, institucions socioeducatives i culturals, etc, la utilització de la telemàtica per comunicar-se amb altres, utilització d'estratègies per a resoldre problemes de disciplina a l'aula, ús de tècniques per elaborar documents de centre i realització d'adaptacions curriculars per a alumnes superdotats.

Existeixen diferències destacables en funció del sexe dels docents. En el 46 % de les competències les dones manifesten tenir majors necessitats que els homes.

Les categories en què aquestes diferències són més significatives són les d'avaluació, organització d'aula, contingut acadèmic, formació científica i pràctica pedagògica, tecnologia informàtica i organització i gestió del centre.

Hem de destacar també que en cap cas els homes manifesten majors necessitats formatives que les dones.

El fet de tenir un major nivell de formació inicial (llicenciats) fa que els docents tinguin un menor nivell de percepció de necessitat en aspectes com: realització de projectes curriculars i realització de planificacions específiques per a alumnes amb necessitats educatives especials associades a discapacitats.

Els docents formats amb el Pla de 1950 i anteriors tenen majors necessitats formatives en la competència de realització de projectes curriculars, que els docents formats amb plans posteriors.

Els docents amb més experiència docent presenten menys necessitats en aspectes com elaboració i gestió de projectes de col·laboració amb famílies i amb entitats cíviques, realització d'a-

daptacions curriculars per a alumnes amb dificultats d'aprenentatge, utilització de la telemàtica i l'ús de tècniques per elaborar documents de centre. En sentit contrari hem de dir que també manifesten tenir més necessitats en un conjunt ampli d'aspectes (10 competències) tals com el coneixement i ús de la llengua catalana com a vehicle de comunicació i com a llengua d'ensenyament, tècniques per a fomentar la participació dels alumnes i l'organització social de la classe, organització d'activitats d'aprenentatge cooperatiu, realització d'avaluacions inicials i de programacions innovadores. L'experiència del docent és, per tant, una variable que ens podrà fer canviar les necessitats formatives d'aquest col·lectiu.

A més anys de permanència en el mateix centre és menor la percepció de necessitat en competències com l'elaboració i gestió de projectes de col·laboració amb famílies i amb entitats cívi-ques..., utilització de la telemàtica, estratègies d'acció tutorial i tècniques per al desenvolupament de tasques directives. Però també es detecta un petit grup de competències en què a més anys de permanència en el centre majors són aquestes necessitats formatives, es tracta de competències com la utilització del català com a vehicle de comunicació i com a llengua d'ensenyament, mètodes per a l'autoavaluació dels professors i dels equips docents i ordenació social de la classe. Observam, doncs, que la percepció de necessitat també està relacionada amb els anys de permanència en el mateix centre.

Les percepcions de necessitats segons el cicle educatiu o la tasca docent que realitzen els docents són mínimes i només trobam significació entre les necessitats dels docents del primer cicle de primària i els docents que desenvolupen tasques de suport a la integració, en la competència de realització de planifi-

cacions específiques per a alumnes amb necessitats educatives especials associades a discapacitats, la qual cosa ens fa pensar que l'àmplia tendència generalis-

Trobam diferències significatives en algunes competències segons es tracti de directors, altres càrrecs de gestió i professors.

Les necessitats crítiques dels docents d'educació primària, segons la nostra recerca, són: les noves tecnologies, el tractament a la diversitat i les situacions professionals de risc dels docents (estrés, esgotament, depressions, problemes vocals...)

ta de l'educació primària fa reduir les diferències, pel que fa a les necessitats formatives, entre els distints cicles i/o tasques específiques.

No es produeixen diferències en funció del tipus de professor: generalista, quasigeneralista i especialista. En la mateixa línia del que hem dit al punt anterior,

Trobam diferències entre professors i els que desenvolupen altres càrrecs de gestió distints al director en les competències com realització d'adaptacions curriculars i tècniques d'avaluació per a alumnes amb dificultats d'aprenentatge, estratègies per a la interacció del professorat amb la gestió del centre.

Escola d'estiu 1992.

es detecta una àmplia homogeneïtat de necessitats en la gran majoria de docents, tant si són especialistes com generalistes, possiblement a causa que a la pràctica el professor de primària s'encamina a la generalització.

També trobam diferències entre els directors i els professors en les competències d'utilització d'estratègies per prevenir i resoldre problemes de disciplina en el marc del centre i la utilització de programes de gestió (full de càlcul, bases de dades).

Finalment, trobam diferències entre els directors i els que desenvolupen altres càrrecs de gestió

didàctics i dels alumnes i utilització de la llengua catalana com a vehicle de comunicació i com a

Per altra banda els professors dels centres privats-concertats manifesten tenir més necessitats que els dels centres públics en aspectes com l'organització social de la classe i la utilització de la llengua catalana com a vehicle de comunicació i com a llengua d'aprenentatge.

Els docents de major edat tenen una percepció de necessitat superior als altres docents en l'aspecte de coneixement i ensenyament de la llengua catalana i la seva utilització com a llengua d'ensenyament

en les competències d'utilització d'estratègies per prevenir i resoldre problemes de disciplina en el marc del centre.

En resum, cal destacar que a diferència dels casos de les hipòtesis anteriors, sí que trobam diferències entre els docents que tenen càrrecs directius i els que no en tenen, fet relacionat possible-

llengua d'ensenyament), entre Mallorca i Formentera (teories de l'aprenentatge i avaluació de continguts didàctics) i finalment entre Mallorca i Eivissa (funció tutorial i realització de projectes curriculars).

Les diferències existents en funció de la titularitat del centre són mínimes, però existeixen.

Trobam un conjunt de necessitats formatives que estan relacionades amb el tipus de població on és situat el centre educatiu -segons nombre d'habitants-. Les diferències es concreten en les competències de teories d'aprenentatge, acció tutorial, presa de consciència del propi procés d'ensenyament, elaboració de programacions innovadores, programacions d'aula, autoavaluació dels professors i dels equips docents, avaluació de projectes de gestió i organització del centre, estratègies organitzatives, adequació dels alumnes amb problemàtiques socials, llengua catalana, informàtica i reflexió sobre la pràctica docent.

Els professors manifesten tenir més necessitats individuals que necessitats grupals i que necessitats del sistema educatiu.

4. Solucions a les necessitats crítiques. L'opinió dels experts.

A l'hora d'analitzar els resultats de la prioritització de necessitats i a partir d'ells determinar les seves causes i les possibles solucions necessitàvem la participació d'un ampli grup d'experts representatiu de tots els sectors implicats. Per a realitzar aquest procés hem utilitzat una metodologia qualitativa: el panell Delphi.

El panell Delphi es va realitzar mitjançant la participació de 20 experts representatius d'onze estaments distints (professors en exercici -principals implicats-, tècnics de l'administració, assessors, responsables polítics, etc.)

Escola d'estiu 1994.

ment amb la falta de formació específica, tant inicial com permanent adreçada a aquestes tasques.

Hem trobat diferències significatives en la percepció de necessitat formativa en funció de l'illa on treballen els docents. Les majors diferències es registren entre les illes d'Eivissa i Formentera (avaluació de continguts

Els professors dels centres públics manifesten, de forma significativa, tenir més necessitats que els professors dels centres privats-concertats en la competència d'utilització d'estratègies didàctiques que possibilitin que l'alumne prengui consciència del seu propi procés d'aprenentatge i que el capacitin per a realitzar-ne l'autoregulació.

D'entre les moltes aportacions dels experts hem volgut resumir les solucions que aporten els experts a les quatre necessitats crítiques:

4.1. Solucions a la necessitat: Utilització de la informàtica educativa com a suport d'activitats formatives

a) *Solucions que actuen directament sobre la formació permanent del professorat:*

- La solució de FPP és amb diferència la més consensuada, i gairebé arriba a la unanimitat (94,44% dels experts).

Aquesta formació permanent es veu concretada a partir de solucions formatives específiques, com aprendre de les escoles i equips que ho fan i ho fan bé (66,67%).

b) *Solucions amb implicacions sobre l'organització i el funcionament de l'administració educativa:*

- Malgrat que la solució de la FPP és molt compartida, hem de dir que trobam moltes solucions complementàries de caire organitzatiu i de funcionament que són considerades fonamentals i complementàries a la FPP per tal de solucionar la necessitat:

- Millorar l'equipament (83,33%).
- Facilitar el suport d'especialistes (72,22%).
- Incloure activitats de recerca d'informació a través de l'ordinador en la programació diària de classe (72,22%).
- Creació de materials per part de grups especialitzats, per àrees i nivells (66,67%).
- Potenciar programes institucionals, privats i de grups o associacions (61,11%).
- Reestructurar la formació inicial (61,11%).

4.2. Solucions a la necessitat: Realització d'adaptacions curriculars per a alumnes superdotats

a) *Solucions que actuen directament sobre la formació permanent del professorat:*

Escola d'estiu 1985.

- L'orientació i el suport han de ser el fonament per a l'acció (facilitar el suport d'especialistes és l'ítem més coincident, amb un suport del 88,89% dels experts), però hom no oblidia el context general de la FPP (72,22%). En aquest sentit cal destacar les aportacions individuals dels experts que

nament de l'administració educativa:

- És remarcable, tot i la relativitat percentual, la presència de la necessitat de reestructuració de la formació inicial del professorat (61,11%).

- La casuística consensuada incideix en accions formatives sobre aspectes concrets:

- Flexibilitzar.
- Aprofitar el potencial docent dels alumnes.

Trobam diferències entre el nivell de necessitat formativa dels directors i dels altres professors en les competències d'utilització d'estratègies per prevenir i resoldre problemes de disciplina en el centre i la utilització de programes de gestió

suggereixen el caràcter d'obligatòria que hauria de tenir la formació en els aspectes que ens ocupen.

b) *Solucions amb implicacions sobre l'organització i el funcio-*

- Sistemes d'autoaprenentatge autocorrecció.

- Realitzar adaptacions entre el professor de suport (PT) i els diferents professors implicats.

- Aprenentatge cooperatiu.
- Mestres innovadors sense por a les preguntes i que saben dir "no ho sé", "investigam junts"...
- Només, i potser com a conseqüència de l'anterior, només apareix un ítem clarament circumscrit a l'àmbit estricte de la FPP: proporcionar orientació perso-

destacades pels experts són el desenvolupament de programes de salut i benestar en el lloc de treball (77,78%), reestructurar l'ergonomia (72,22%), posar en pràctica mesures i programes per tal de millorar el reconeixement de la tasca docent (66,67%).

Els docents amb més experiència docent presenten menys necessitats en diversos aspectes entre els que destaca la realització d'adaptacions curriculars per a alumnes amb dificultats d'aprenentatge, la utilització de la telemàtica i l'ús de tècniques per elaborar documents de centre

Cal dir, no obstant, que les accions formatives que tendeixen a solucionar aquestes necessitats, de ser dutes a terme amb voluntat d'eficàcia, comporten elements amb incidència directa sobre l'organització del centre,

nal i professional als docents (72,22%).

b) Solucions amb implicacions sobre l'organització i el funcionament de l'administració educativa:

Hem trobat diferències significatives en la percepció de necessitat formativa en funció de l'illa on treballen els docents

relacions amb serveis educatius i l'organització de la pròpia pràctica docent.

4.3. Solucions a la necessitat: Coneixement de tècniques per fer front a situacions professionals de risc (estrès, tècnica vocal, esgotament, depressions...)

a) Solucions que actuen directament sobre la formació permanent del professorat:

- Tot i l'aparició del genèric FPP hem de remarcar que, per primera vegada, el percentatge és inferior i frega el mínim que ens havíem posat com a significatiu (61,11%).

- D'acord amb el que hem dit abans les activitats formatives, en aquest cas, s'hauran d'entendre com a complement de tot un conjunt d'accions socials, administratives, sanitàries, promocionals, etc com les que han consensuat els experts:

- Les dues solucions amb més suport són el disseny de plans per possibilitar una millor atmosfera de treball (83,33) i l'accés dels docents al suport psicològic personal de forma gratuïta, com un servei més de salut (83,33%).

- Altres solucions també en aquesta línia i que han estat

4.4. Solucions a la necessitat: Desenvolupament d'estratègies per estimular la capacitat d'adequació dels alumnes amb problemàtiques socials (agressivitat, passivitat...) a l'entorn social

a) Solucions que actuen directament sobre la formació permanent del professorat:

- Tant els ítems proposats en el primer document com la casuística incideixen en el tema de l'orientació com aspecte més destacat (proporcionar orientació personal i professional als docents amb un 83,33% i coneixement profund de la problemàtica de cada alumne per poder actuar conjuntament tutor i professors de suport, amb un 77,78%).

- Reiteració del genèric FPP (72,22%).

b) Solucions amb implicacions sobre l'organització i el funcionament de l'administració educativa:

- Un dels ítems apuntats a l'apartat anterior s'adreça a un component de cultura organitzacional amb implicacions clares sobre aspectes més globals de l'acció educativa: ens referim al pla d'acció tutorial, aspecte que també és destacat a les aportacions individuals dels experts.

- Lògicament, el suport d'especialistes resulta un element ineludible (77,78%).

5. Propostes d'actuació

A partir dels resultats de la nostra recerca, volem lligar les conclusions que d'ella es desprenen a la pràctica de la FPP, suggerint un

conjunt de propostes d'actuació que creiem poden ésser d'utilitat:

1. Les administracions educatives haurien de definir nous plans formatius en els que es potenciïn la convivència de models formatius plurals. Així mateix, per una banda, han de garantir una oferta institucional que compensi les mancances formatives que presenten els models privats i els organitzats pels professors, donant resposta així a les necessitats formatives dels docents i, per una altra, han de posar els mitjans necessaris perquè els docents gaudeixin d'un projecte coherent de desenvolupament professional que coordini la formació inicial amb la formació permanent institucional i no institucional.

2. Els Moviments de Renovació Pedagògica haurien de recuperar l'esperit innovador donant resposta a les necessitats formatives del professorat. Sense perdre la seva orientació autònoma i de caire reflexiu, han d'establir col·laboracions amb administracions, entitats i altres associacions, alhora que han de crear alternatives, imaginatives i adaptades als nous temps, als vells models renovadors. Les administracions educatives han de redefinir el seu paper respecte a aquests moviments, ja que és necessari combinar el suport institucional amb la seva autonomia.

3. Les entitats de FPP privades també han de donar resposta a les necessitats formatives dels docents i per tant han d'inserir les seves ofertes en aquest nou panorama formatiu, sense que això suposi cap pèrdua d'autonomia ni d'independència.

4. La planificació ha de preveure actuacions formatives diferenciades en determinades competències segons les diferències detectades en les hipòtesis entre els distints grups o col·lectius de docents de primària, ja que com

hem vist les necessitats presenten certes variacions: professors novells/professors experimentats; càrrecs directius/professors; illa on està situat el centre; titularitat del centre i tipus de població.

5. Els programes han de potenciar una cultura grupal i que donin a conèixer les necessitats del sistema per tal de fomentar un major equilibri entre necessi-

per a la pràctica a l'aula. Caldrà doncs, lligar pràctica, teoria i investigació.

7. És convenient incentivar els projectes formatius que responguin a una necessitat o a un

projecte assumit pel cicle i/o centre.

8. Cal reforçar els equips de formadors de formadors integrats per professors universitaris,

Cal potenciar enfocaments formatius amb un sentit ampli que inclogui la orientació personal i professional, facilitar els sistemes d'observació-anàlisi i la cultura organitzacionals, juntament amb altres modalitats més usuals com els cursos, seminaris o grups de treball

Escola d'estiu 1990.

tats individuals, grupals i del sistema com a components fonamentals del procés educatiu.

6. Cal garantir l'eficàcia formativa i el manteniment de les competències dels docents, assegurant la utilitat de la formació

experts de l'administració educativa i docents experimentats.

9. Apareix clarament la necessitat d'experimentació de modalitats formatives d'acord amb els nous avanços tecnològics (internet...), ja que tot i que enca-

ra no tenen una acceptació màxima, comencen a ésser objecte d'interès, fet que permetrà anar introduint un tipus de formació que es preveu important en el futur.

10. Les necessitats sobre les que caldrà intervenir de forma prioritària ja que han estat considerades com a "crítiques" són les següents:

- Noves tecnologies.
- Tractament de la diversitat, especialment en aspectes d'alumnes superdotats i d'adequació dels alumnes amb problemàtiques socials.
- Situacions professionals de risc dels docents (estrés, esgotament, depressions...).

11. D'acord amb les aportacions dels experts, les principals accions potencials que han d'ajudar a minvar i/o eliminar les necessitats formatives haurien de contemplar a més d'activitats de FPP, els següents aspectes:

- Potenciar enfocaments formatius amb un sentit ampli que incloguin la orientació personal i professional, facilitar els sistemes d'observació-anàlisi (amb suport d'especialistes i entre companys) i la cultura organitzacionals, juntament amb d'altres modalitats més usuals com els cursos, seminaris o grups de treball.
- Crear, adaptar i experimentar nous materials i programes de suport a la tasca docent.
- Realitzar una revisió de la formació inicial dels professors d'educació primària d'acord amb el sistema educatiu actual i a partir de la problemàtica i necessitats dels docents que exerceixen actualment.
- Proporcionar orientació personal i professional als docents.

- Engagar programes d'avaluació, de reforçament positiu explícit i de difusió d'experiències dutes a terme.
- Crear un clima que possibiliti l'emancipació i l'autonomia formativa dels docents.
- Desenvolupar tècniques i actuacions per tal de millorar la motivació i els incentius a nivell grupal.
- Fer servir amb eficàcia i eficiència els serveis responsables de l'avaluació per part de l'administració (millorar la supervisió -inspectors-).
- Millorar l'equipament i les dotacions dels centres educatius.
- Millorar l'atmosfera de treball i potenciar programes de salut i benestar en el lloc de treball, reestructurar l'ergonomia i posar en pràctica mesures i programes per tal de millorar el reconeixement de la tasca docent.

12. S'han de desenvolupar ANF com a primera passa per a planificar la FPP. Tot i reivindicar la importància d'aquests estudis, creiem que no se n'ha d'abusar (en el sentit que es converteixin en finalitat i no en mitjà), ja que pot desmotivar la participació activa del professorat en els processos. Per això, creiem que aquests estudis (sectorials, per etapes educatives...) s'han de vehicular a través de les Comissions de FPP o a través de les Universitats i els resultats han de tenir la difusió adient perquè totes les entitats de FPP en puguin fer l'ús més adequat. Així mateix s'ha de procurar realitzar estudis amb una vigència aproximada de quatre anys. □

Referències

Kaufman, R.

(1987). *Guía práctica para la planeación en las organizaciones*. México: Trillas. (Traducció de l'original en anglès: *Planing for organizational succes*. John Wiley and Sons, Inc. 1983).

Klein, S.P.

(1971). *Choosing Needs for Aeds Assessment. A Procedures for Needs Assessment Education: A Symposium*. Los Angeles: Center for Study of Evaluation Report.

Lane, K.R., Crofton, C. i Hall, G.J.

(1983). *Assessing Needs for School District Allocation of Federal Funds*. Comunicació presentada al American Educational Research Association. Montreal, Canada.

GOVERN DE LES ILLES BALEARS
 CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I CULTURA

Navegar en català

La Conselleria d'Educació i Cultura, a través de la Direcció General de Política Lingüística, distribueix a tots els centres escolars el CD-rom que conté un conjunt de programes que permeten navegar en català

Conté la versió completa del Navegador en català 4.7, la traducció homologada de Netscape Communicator 4.7

Inclou:	Per a:
• Eudora Light	Windows 95/98/NT
• Mirc 5.51	MacOs (El Navegador)
• Getright 3.3	
• LeechFTP 1.3.1	
• Winamp 2.5c	
• Navegador 4.6 (MacOs)	

Una realització de: amb la col·laboració de:

www.softcatala.org GOVERN DE LES ILLES BALEARS Conselleria d'Educació i Cultura www.netscape.com

per internet

Jaume Perelló Llabrés
 Responsable FP de l'STEI

Els passats dies 1 i 2 de desembre tingué lloc a Madrid el Congrés de Formació Professional sota el lema "Un repte per al segle XXI". Allà hi fou present l'STEI juntament amb altres sindicats i representants de la Confederació d'STEs. Paral·lelament al congrés, i a les mateixes instal·lacions del recinte firal Joan Carles I, hi havia una fira també dedicada a l'FP, amb un gran desplegament de mitjans. Anem a analitzar ambdós esdeveniments.

L'apertura del congrés fou feta pel president del govern central José M^o Aznar i comptà amb la introducció del ministre d'Educació i Cultura, Mariano Rajoy. Cal destacar de les seves intervencions l'esment que feren a la dignificació de l'FP i la necessitat de millorar-la donant-li un gran impuls. Curiós fou l'incís que va fer el president del Govern assegurant la plena ocupació a partir dels estudis de Formació Professional.

Hi assistiren representants de totes les comunitats autònomes. Per part de la CAIB poguerem veure el conseller d'Educació Damià Pons, i el

director general d'FP Bartomeu Llinàs, entre altres. Hi hagué cinc ponències i tres taules rodones. Les ponències tractaren temes tan diferents com: l'FP en el marc europeu, la qualitat en la Formació Professional, l'FP a l'Amèrica Llatina i l'Empresa com a continuïtat de l'FP. De totes elles en podem destacar els següents punts:

- La unificació d'Europa crea nous reptes: Intercanvis de treballadors i estudiants, homologació de qualificacions i augment de la competitivitat. Perquè això pugui funcionar, cal que hi hagi una unitat en la política d'FP caracteritzada per la utilització i aprofitament de les noves tecnologies en la formació i educació, la necessitat d'adaptació del professorat a la innovació tecnològica i educativa, la difusió i dignificació dels ensenyaments professionals com un camí vàlid, entre altres.

- La relació entre les empreses i l'escola. El tema va sorgir en diverses ocasions durant el congrés. Es considera un tret capdal la realització de les pràctiques a les empreses (For-

mació en Centres de Treball- FCT), la qual cosa fa que en certs aspectes s'hagi de replantejar la situació actual, incidint més en la figura del professor tutor de pràctiques que fa necessària l'agilització de la relació a tres bandes que hi ha entre les Cambres de Comerç o Empresariales, els Centres Educatius i els Centres de Treball. Es va destacar que cal regular la figura de l'assessor d'FP i coordinador empresa-escola; a més, és important la presència del professorat a les empreses perquè conegui d'aquestes les seves necessitats reals pel que fa a la formació acadèmica de l'alumnat que realitza l'FCT.

- La vinculació de la Formació Professional a l'ocupació motiva que els cicles formatius s'hagin de planificar amb la suficient flexibilitat com per poder atendre les demandes socials que existeixen en cada moment i cada lloc. Els estudis realitzats per part dels alumnes, tant d'FP com universitaris, no es corresponen amb les professions en què hi ha més demanda social. És necessària una reorientació professional de l'alumnat, les professions que tenen més sortida i les que

de millors contractes gaudeixen són les de caire tècnic però contradictòriament són les que tenen menor matrícula. També es va destacar l'encasellament de la dona i l'home en certs sectors professionals, els prejudicis socials encara són un factor important a l'hora d'elegir uns estudis.

Les taules rodones foren, però, el component més atractiu del congrés, no especialment per les intervencions dels seus membres, sinó per les preguntes i inquietuds del públic. Com a principals temes sorgits tenim:

- Les necessitats de formació del professorat. La innovació tecnològica obliga a un reciclatge continu que no pot ser cobert pels CPR, per la qual cosa aquesta formació ha d'estar principalment vinculada al món de les empreses.

- S'han d'augmentar les inversions en FP tant en infraestructures i dotacions com en recursos humans. Els desdoblaments en els mòduls pràctics són necessaris per les elevades ràtios que hi arriba a haver, i que dissortadament no es contempla a totes les CCAA.

- També hi van haver referències al "curs pont" per accedir als cicles formatius de grau superior. Aquest és un front molt obert perquè la recent modificació de la LOGSE així li ho deixa. Això implica que hi ha d'haver un consens màxim entre les diferents CCAA i el Ministeri d'Educació perquè queda molt per regular, acomodant-ho als marcs constitucional i estatutaris.

Es va notar l'absència d'una ponència, i també d'un torn obert de paraules per part de la Direcció General d'FP. L'argument que en donà la directora, Dolores de la Fuente Vázquez, va ser que a partir de l'1 de gener del 2000 el MEC quedarà pràcticament sense capacitat de gestió ja que s'hauran transferit totes les competències a les CCAA, aleshores el paper del MEC serà el de l'elaboració de normes bàsiques i directrius generals.

També faltaren representants significatius del País Basc i Catalunya en

algunes ponències, més si tenim en compte que són les dues CCAA capdavanteres en innovació de Formació Professional.

Un esment apart mereixen les reivindicacions fetes pel Professorat Tècnic d'FP que demana un prestigi que a vegades no se li dóna tant a nivell professional com salarial, perquè en bona part de casos la formació més útil de cara al treball en les empreses la dóna aquest professorat.

La fira tingué lloc a un recinte annex a l'auditori del congrés. Aquesta mostra d'FP rebé aproximadament 40.000 visitants i 1.000 professionals. L'espai utilitzat era gran i hi havia un gran desplegament de mitjans humans i materials.

Hi participaren diversos IES de l'Estat, representant les 22 famílies professionals, amb unes presentacions molt vistoses i atractives pels alumnes... Els stands amb més concurrència foren els de Serveis Socioculturals a la Comunitat, Activitats Físiques i Esportives, Imatge Personal, Manteniment de Vehicles i Imatge i So. Esment especial mereix l'stand corresponent a la Garantia Social, que d'alguna manera pretenia millorar la imatge negativa que té entre els alumnes, mostrant-se com una opció atractiva però no tan densa com puguin ser els Cicles Formatius.

A banda de l'anterior hi havia stands del MEC (molt concorregut), que

repartia molta publicitat dels cicles formatius, la CEOE, INEM, Institut de la Dona, Institut de la Joventut, Sindicats i un altre la presència del qual sobtava: el Ministeri de Defensa promocionant l'exèrcit professional...

Valoració final

Una qüestió molt reiterada tant per part dels docents com per part de l'organització fou que hi ha d'haver un abans i un després del congrés. El nou "Programa Nacional de Formació Professional" sembla ser el pilar fonamental que ha de possibilitar l'edificació de la nova FP, com així ho donaren a entendre els diferents ponents. És un pla ambiciós que pel març del 2000 farà 2 anys i acaba el 2002. Ara per ara encara no s'han notat gaire els seus efectes, principalment en la nostra comunitat autònoma: estem pendents del Consell Balear d'FP, el nou mapa escolar d'FP que s'adapti a les necessitats reals de la nostra comunitat, la millora d'infraestructures... seria important saber que n'han tret els nostres representants del congrés i com pensen abordar la problemàtica de les Illes. Tot el que s'ha invertit en el congrés i mostra firal -800 milions de pessetes- ha de treure el seu fruit; era sospitos que l'equipament exhibit per certs stands semblàs nou de trinca, com si s'hagués adquirit especialment per la mostra... no es tracta de menysprear unes inversions puntuals, sinó que aquestes siguin multiplicades en tots els àmbits docents, que falta fa. □

Informàtica Ciutat

Servei tècnic
Venda d'ordinadors
Servei a domicili

EL MILLOR EN
HARDWARE & SOFTWARE

Tel: 971-28 98 98
fax: 971-46 16 94

C./ De la Balanguera, 10 - baixos
07011 - Palma de Mallorca

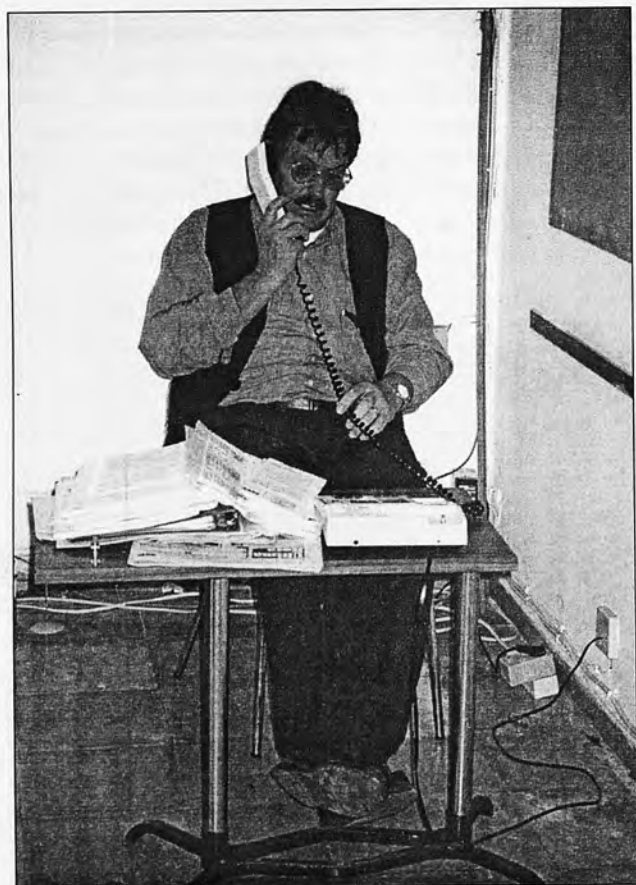
La història d'un local... la història de l'**STEI**

De l'històric "Vinyassa, 14", ...

Neus Santaner

...i sense deixar d'atendre la nostra afiliació...

No ens ho pensàvem, no, aquelles utòpiques persones que fundàrem l'STEI allà per l'any 1977, que després de 23 anys aconseguiríem l'espai no solament físic sinó sindical i social que ara tenim.

arreu, de la impremta de glicerina per fer els enviaments massius; de la quantitat de saliva posada als segells del dictador, primer, i del monarca, després; de l'esponja ben sucada d'aigua per banyar les

Del jardinet, on hi havia una morera, que tants de cucs alimentà de les filles i fills de la nostra afiliació, i que creixia d'una forma fantàstica, quan més l'escapçaven més s'estenia; de la prunera que quan floria pareixia que havia nevat; de les cintes verdes que el botànic Lluís ens va sembrar; de les cuques; dels cafès i tisanes que ens vàrem prendre; de tantes i tantes reunions fetes; de la quantitat de persones que hi han passat; dels mils i mils de papers llegits, acumulats...

El local nou, que aviat serà inaugurat i festejat, crec que reuneix les condicions adients perquè la nostra tasca, si més no, serveixi per aconseguir, en els futurs 23 anys, millores socials i laborals per a totes les persones que treballem per una societat més justa, igualitària, solidària, etc. □

...cap a la nova seu a Palma...

Qui ens havia de dir que arribaríem a tenir un local a Palma amb les instal·lacions tal com les tenim. I no oblidem les seus de Menorca i d'Eivissa.

Encara me'n record dels inicis al carrer Vinyaça, de la "vietnamita" escopint tinta per tot

voreres engomades de la quantitat immensa, això em pareixia, de sobres a tancar; del martell que vàrem utilitzar per doblegar les **PISSARRA** i enfaixar-les amb folis blancs on hi escrivíem el nom i l'adreça de la persona a qui anava dirigida.

...al carrer Jaume Ferran, 56."

Presentació del llibre

El silenci va perdre la seva trajectòria

El passat dia 20 a la Sala d'Actes de la Banca March va tenir lloc la presentació del llibre *El silenci va perdre la seva trajectòria* de Pedro Polo. Aquesta obra és la recopilació d'una sèrie d'articles publicats a la revista **PISSARRA**, a partir de la tasca realitzada a Centreamèrica on l'STEI i el seu secretari general, Pedro Polo, han centrat molts d'esforços. Els articles es complementen amb algunes informacions de l'actualitat centreamericana.

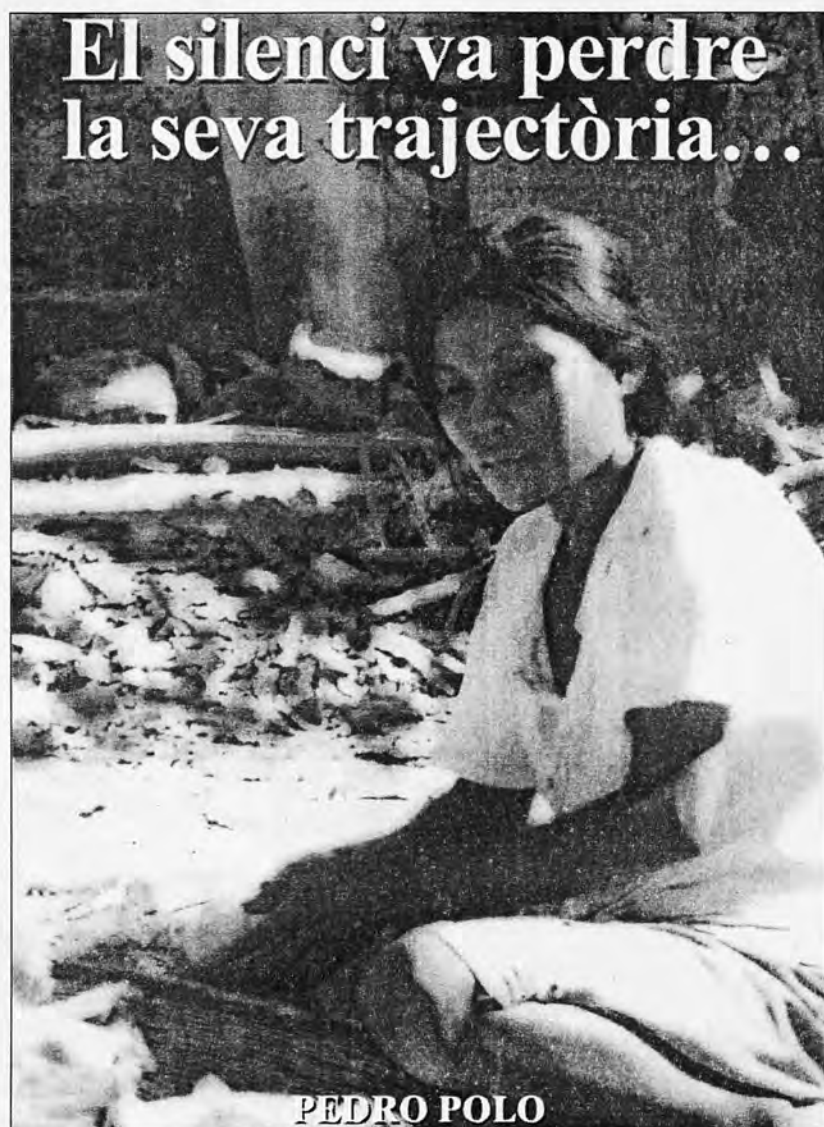
Les experiències relatades en els diversos articles es centren en tres països visitats per l'autor en repetides ocasions: Guatemala, Hondures i El Salvador. Aquests països estan canviant, però la misèria i les diferències socials hi continuen presents. És tan immensa la injustícia que no ens podem estar al marge. Les aportacions que s'aconseguiran amb aquesta publicació serviran per a la creació i el funcionament d'un centre de recursos a Guatemala.

Aquestes varen ser les paraules de presentació del llibre per part de la directora general de Cooperació, Assumpta Gorries:

Bon vespre a totes i a tots. Quan en Pere Polo em va convidar a un dels actes que encara avui signifiquen l'esforç d'anar contracorrent com es la presentació d'un llibre, recordem

que en nombre de lectors estam a la cua d'Europa, em vaig alegrar molt. Si a més el llibre ens parla de la solidaritat i el coratge del seu autor,

Pere Polo, i com el seu compromís sindical ha estat capaç de travessar les fronteres i arrelar en les llunyanes terres, ara només pel que fa a

PEDRO POLO

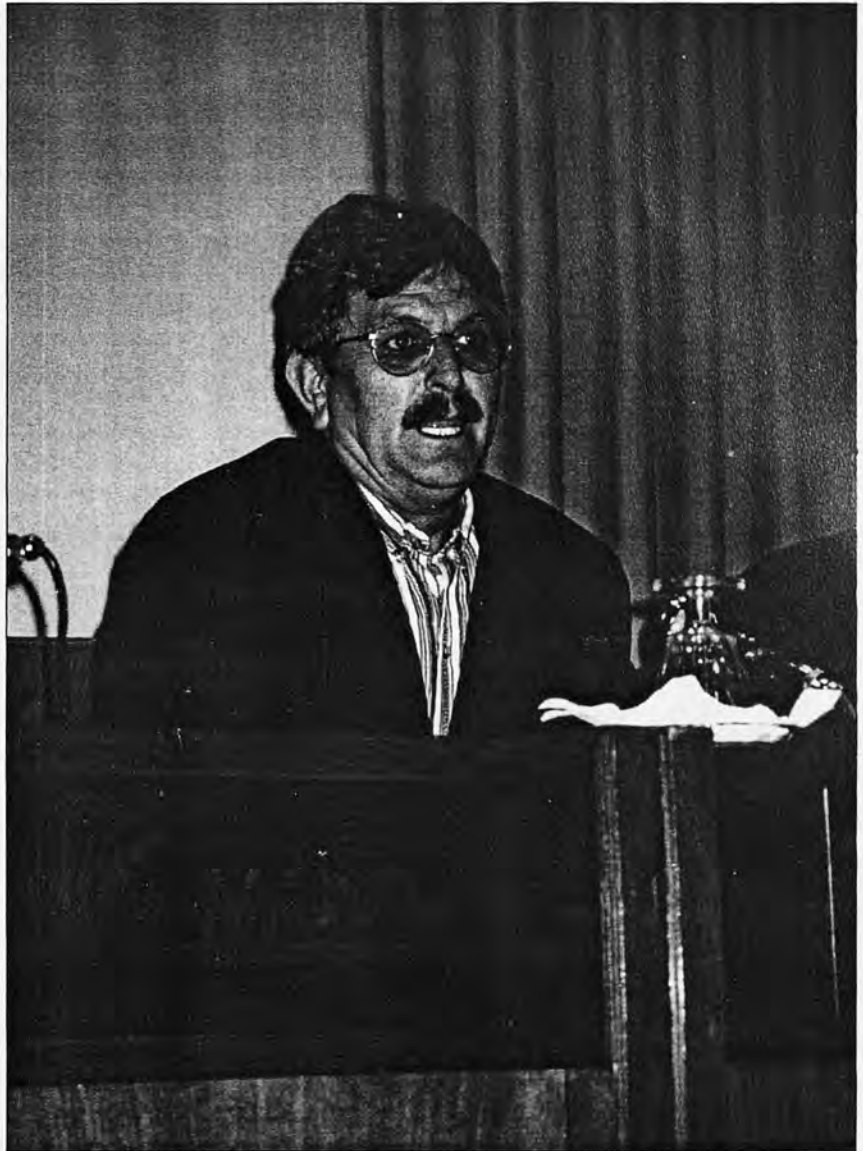
l'espai, de Guatemala, del Salvador, d'Hondures, ens felicitem doblement perquè algunes coses van canviant a la nostra comunitat, una comunitat que vol ser oberta i acollidora i vol compartir experiències de solidaritat.

El llibre de Pere Polo té un títol prou explícit que podríem interpretar com la concreció d'un del objectius de la nostra cooperació amb el Sud. "El silenci va perdre la seva trajectòria"... Guatemala, Hondures, El Salvador, Centreamèrica sotmesa, submissa, callada, explotada, torturada, violada, assassinada... Segles de dolor de pobles indígenes sense veu, amb llengua però sense veu, que han sabut dir prou i s'han organitzat, el silenci s'acaba i el seu missatge arriba fins a nosaltres pel seu propi esforç i pel de persones com en Pere Polo i organitzacions com l'STEI que fan en la nostra societat aquesta tasca de sensibilització i informació que és bàsica perquè el silenci perdi definitivament la seva trajectòria.

Com a directora general de Cooperació vaig ésser a Guatemala com a observadora internacional en les darreres eleccions, també hi era en Pere Polo; Juntament amb en Juan Rodríguez vam anar a veure les dones de CONAVIGUA i els representants sindicals de l'STEG. Puc dir que em vaig trobar com a casa i puc dir que allò que explica en Pere Polo en el seu llibre és fruit d'anys de treball i compromís solidari i polític, d'estimació i entusiasme cap a aquests pobles i la seva gent que cada cop, pens, ens serà més pròxima.

Desig que la tasca que duis a terme continuï per aquest camí i com passa amb els joves mestres cooperants de l'STEI, es vagi ampliant l'horitzó de la cooperació entre els pobles i caminem cap a un model transformador dirigit a les persones i per les persones, el recurs més important amb què comptam.

Gràcies a Pere Polo, gràcies a totes les persones solidàries que treballen perquè el nostre món sigui cada dia més just.

Pere Polo durant l'acte de presentació.

Nota: El llibre es pot adquirir a l'STEI i a l'Escola de Formació en Mitjans Didàctics. Els guanys seran destinats íntegrament a

projectes de cooperació i solidaritat. □

La presentació va correr a càrrec del conseller d'Educació i Cultura, Damià Pons, i la directora general de Cooperació, Assumpta Gorries.

PISSARRA / LLIBRES i MATERIAL DIDÀCTIC

RAMIS I MONENY, G.

Drets humans avui!

Edita: Justícia i Pau, Mallorca. Palma, 1999

Treballar pels drets humans avui, en el context del veïnatge universal que és el món, adquireix una dimensió col·lectiva, cosa que significa que els nostres drets perden sentit, i fins i tot poden esdevenir motiu d'injustícia i d'escàndol, sense el reconeixement dels drets de tothom i de tots els pobles. Avui 185 estats d'arreu del món reconeixen i accepten la Declaració Universal dels Drets Humans, però encara a cap país no s'ha posat en pràctica totalment. Aquest llibre de Guillem Ramis presenta el text de la Declaració amb uns comentaris sobre cada un dels seus arti-

cles que informen del greu incompliment - o de compliment - que avui es fa d'aquesta declaració a algun lloc del món, i de la incidència que té a les illes Balears.

En el llibre es fan tres propostes concretes que poden anar molt bé per treballar a l'aula, però que també poden asser tema de reflexió per a tothom. Són aquestes:

1. Veure la situació del món i del lloc petit on es viu.
2. Jutjar el que passa, a partir dels principis de la Declaració i de la pròpia consciència.
3. Actuar, d'acord amb les pròpies possibilitats, per viure millor i fer que els altres també hi visquin.

No s'ha de parlar de drets d'una manera abstracta. Cal pulsar-los en pràctica cadascú en el seu redol. Cal esdevenir ciutadà o ciutadana del món, tot atenent la gent concreta amb qui es conviu.

Varis autors del Seminari de Didàctica del Català ICE de la UIB

Ortografia entretinguda 1.

L'ortografia a l'educació primària

Col·lecció Mar de Jocs.

Conselleria d'Educació, Cultura i Esports.

Edit. Moll. Mallorca, 1999

Es tracta d'una eina de treball complementari als llibres de llenguatge de primària. Conté jocs, sopes de lletres, graelles... que han d'ajudar els alumnes a conèixer de forma lúdica i intuïtiva les convencions ortogràfiques del vocalisme i el consonantisme, de l'apòstrof, l'accent, etc. A més, s'hi poden trobar unes reflexions sobre el joc com a eina didàctica, el solucionari als exercicis i una bibliografia.

LIESEGANG MOLL, B.

RIBOT MAYOL, C.

DING DANG. La cançó popular a les illes Balears: una eina de treball

Grafia Musical.

Music Graff. Palma, 1998

B. Moll fa entre "cançó tradicional" (tramesa a través de generacions) i "cançó popular" (a més de ser tramesa a través de generacions és assumida pel poble, el poble no l'ha deixada mai de cantar perquè l'ha feta seva).

El Ding Dang consta de tres volums, corresponents a tres nivells d'aprenentatge. El primer, Ding Dang Nivell Inicial, és indicat especialment per a la iniciació musical dels infants de les escoles de música (6/7 anys) i per al primer cicle d'Educació Primària. També es pot utilitzar al primer curs del segon cicle d'Educació Primària i com a suport per a la immersió lingüística que es du a terme als nostres centres.

El Ding Dang Primer Nivell s'ajusta als continguts que es treballen en l'ensenyament musical de l'assignatura de Música, la l'àrea d'Educació Artística, per a tota l'etapa d'Educació Primària, als del Primer Cicle de Secundària i al curs de Llenguatge Musical de les escoles de música.

El Ding Dang Segon Nivell, és un recurs pedagògic contextualitzat per a l'ensenyament/aprenentatge del llenguatge musical, pensat especialment per als Conservatoris Elementals, Escoles de Música, Instituts de Secundària, també per al tercer cicle de Primària i per a formació d'adults. (*Els trobareu a MUSICASA i a Musical VIA ROMA*)

A partir de la llengua musical materna, que és el nostre folklore, i amb els principis pedagògics més representatius de la pedagogia activa, els autors han fet una aglutinació de propostes i les han contextualitzades en el que hauria de ser la nostra realitat sociocultural.

El Ding Dang és un mètode de treball on s'ha fet un ordenament didàctic de les cançons, cantarelles, jocs... del nostre folklore, material molt valuós i amb una varietat suficient per desenvolupar i assegurar un bon aprenentatge musical, i per preservar el nostre patrimoni cultural.

Els autors han emprat el terme "popular" i no "tradicional", perquè, a força de cantar totes aquestes cançons -moltes gairebé oblidades- tornin a ser assumides pel poble i, per tant, tornin a ser puplars. Tot i recordar la distinció que F. de

ALBERTÍ, J.

BASSA, R.

Les escoles petites a Mallorca.

ICE. UIB. Ciutat de Mallorca 1985

Ens sembla especialment oportuna la referència a aquest llibre dins el context d'aquesta revista dedicada en bona part a l'escola petita. Els autors hi expliquen

tot el que han anat aprenent després d'uns anys de lliuta en defensa de les escoles petites, després de setze anys de treballar en el camp educatiu. Són les experiències recollides al llarg de sis anys de defensa de l'escola artesanal enfront de la industrial; de l'escola viva en contra de la despersonalitzada. Sis anys -com diuen els autors. d'estimació al que és més petit, a allò fet nostre dia a dia i que es vol transmetre i compartir amb més gent.

*L'amor de les tres taronges.
Rondalla en CD-ROM*

Una producció de: Block mèdi@.
Programari educatiu i cultural de les illes Balears

Les rondalles són un patrimoni cultural molt ric que fins fa poc es transmetien per via oral. Mn. Antoni M. Alcover i l'Editorial Moll permeteren que en quedàs constància escrita i estiguessin a l'abast de tothom que les volgués llegir. Altres autors han fet diverses adaptacions,

estudis, ... i ara, arriba en un nou format: el CD-ROM, una rondalla interactiva, a través de l'ordinador, on es veu, s'escolta, es llegeix i s'actua per separat o a l'ensem.

Si les rondalles han resistit el pas del temps és perquè toquen les profunditats de l'experiència humana. Parlen de la vida diària, del món, de la natura, d'allò màgic i fantàstic, tenen capacitat de provocar la rialla, el plor, de dibuixar la lluita entre el bé i el mal, de mostrar les virtuts com el coratge, la lleialtat, ... La versió en CD-ROM de L'amor de les tres taronges és un recurs educatiu molt ric i motivador.

Altres llibres

(que ens han arribat de l'Editorial Moll)

GRIMALT, F.
MOREY, P.B.
TOLEDO, M. L.
Medi 1 i Medi 2
Editorial Moll, Palma, 1999

FUSTER, E.
MIRALLES, B.
MONTSERRAT, M.
*Ropit (Matemàtiques 1) i
Busqueret (Matemàtiques 2)*
Editorial Moll, Palma, 1999

Pianos Can Garcias

1.951

Pere Josep Garcias (Pianer)

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca) Tel. i Fax: 971 46 20 16

VENDES I LLOGUERS AMB OPCIÓ A COMPRA

AFINACIONS · REPARACIONS · RESTAURACIONS
ASSESSORAMENTS · ACCESSORIS · TRANSPORTS

Treffpunkt

Aprender Alemany sense perdre el temps

Treffpunkt kompakt és el primer llibre d'introducció a la llengua alemanya bilingüe ambientat i contextualitzat en situacions típiques que es presenten entre alemany-parlants i gent de parla castellana o catalana a Espanya, i sobretot en zones turístiques.

Adaptat a les necessitats de la gent d'aquí

Aquest curs comunicatiu, basat en tasques, consta de

6 lliçons bàsiques i més un capítol «Wieder zu Hause» que tracta alguns dels temes en *Präteritum* o *Perfekt*.

Treffpunkt kompakt està dissenyat per funcionar amb mòduls específics que permeten aprofundir sobre determinats temes. De moment oferim 3 mòduls específics per l'hoteleria:

- recepció
- restaurant
- servei d'habitacions

Autoestudi i classe

Treffpunkt kompakt ve acompanyat pel següent material:

- Cassettes amb 60 minuts gravats en diàlegs, exercicis i mostres de pronunciació
- Transparències en temes del llibre i altres en general
- Material fotocopiablable i complementari per a les activitats a classe
- Guia del professor

Nou!

Gramàtica bàsica de l'Alemanya

- 2 parts: explicacions i exercicis
- Bilingüe català-alemany
- Amb un apèndix de solucions
- Aproximadament 200 pàgines
- Disponible a la seva llibreria el n

Edita: ISI S.L.

Tel/FAX 971 75 04 86 e-mail : isi@jet.es

ESPECIALISTES EN ARTICLES DE MUNTANYA, CAMPING, ESQUÍ I ESCALADA

ES REFUGI

Via Sindicat,
21 pati interior.
(antic edifici del Sindicat Forà)

Telèfon 971 71 67 31
07002 Ciutat de Mallorca

T'EQUPAM PER A L'AVENTURA

MODA INFANTIL COLORS I QUALITAT

BERENGUER DE ST. JOAN,4
TEL. 971 72 53 41
07012 PALMA DE MALLORCA

SUBMERGEIX - TE EN UN MAR DE POSSIBILITATS

*C/. VELÀZQUEZ, 11
TEL.: 971 21 37 73*

*C/. ARQUITECTE BENNÀSSER, 15
TEL.: 971 76 44 75*

*C/. ALFRED BONED, 10
(AL COSTAT DEL COL·LEGI
LLUÍS VIVES)*

*AUTOSERVEI DE FOTOCÒPIES
DISSENY PER ORDINADOR
ENQUADERNACIONS
RETOC FOTOGRÀFIC
REALITZACIÓ I MUNTATGE DE
REVISTES
CÒPIES I IMPRESSIÓ DE
PLÀNOLS
CÒPIES EN COLOR DIGITAL
IMPRESSIÓ D' ORIGINALS
TREBALLS PER ENCÀRREC
ETC.*

VALE POR
50 COPIAS GRATIS

Servei *nòmina*

Cada mes,

guanyi seguretat

- Assegurança d'accidents fins a

5.000.000

de pessetes sense cost.

Assegurança d'accidents sense cost per a vostè, subscrita amb Royal & Sun Alliance: garanteix un capital de 5.000.000 ptes., en cas de mort o invalidesa permanent per accident.

 BANCA MARCH

TREBALLAM PER MERÈIXER LA VOSTRA CONFIANÇA